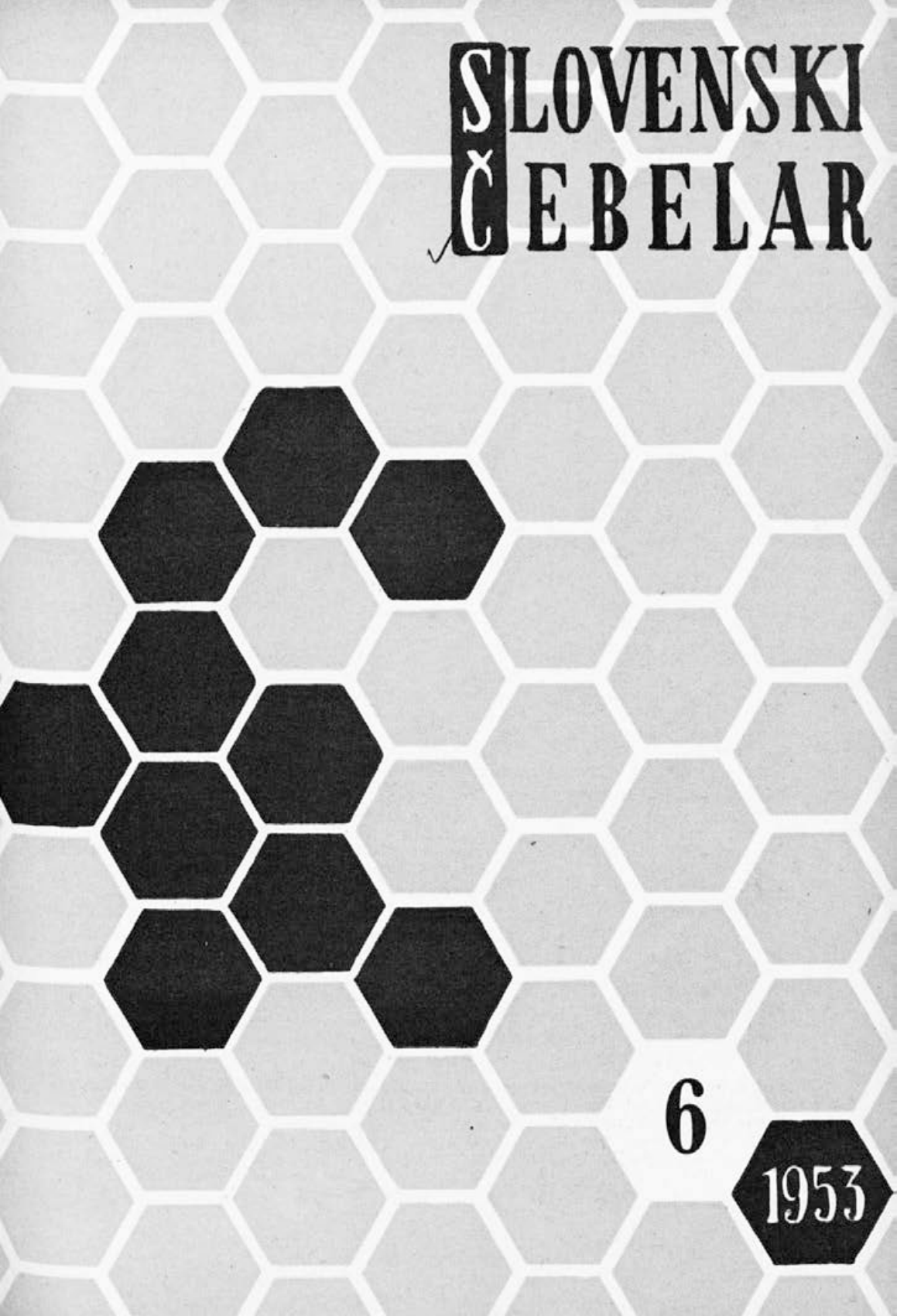

SLOVENSKI ČEBELAR

6

1953

VSEBINA

Jože Stabej: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu	145
Lojze Podnаноški: Rovke	149
Metod Sironić: Makija — ena izmed najzgodnejših čebeljih paš na otoku Unije	151
Josip Kostanjevič: Ali je sladkor v čebelarstvu potreben	154
Dr. Vital Manohin: Maj in poletje v luči stoletne vremenske statistike	157
Inocenc Revaj: Čebelarstva botanika	159
Mirko Hrast: Spomini iz začetnih let mojega čebelarstva	162
OPAZOVALNICE:	
Poročilo za april	166
OSMRTNICE:	
Vekoslav Lilija, Jernej Peček, Franc Mesner	168
MALI KRUHEK:	
Iz novejšega veterinarskega slovstva — Zunanja pršica čebel — V katerem mestu je največ čebeljih družin — Čebele kot orožje — Kako dolgo živi čebela, ki je izgubila želo — Pasterizacija medu s katodnimi žarki — O narejenih rojih — Nepričakovana sprašitev matice — Turški čebelarški inštitut — Mednarodni velesojmi	170
NAŠA ORGANIZACIJA:	
Iz sejnega zapisnika predsedstva	173
Tečaj za čebelarstva bolezenske izvedence	174
Dopisi: Čebelarstvo društvo v Vidmu ob Ščavnici — Jubilej	175
SLIKE:	
Uvodna vinjeta: Ena naših najznamenitejših in morda tudi najlepših panjskih končnic izpod čopiča slikarja Layerja	145
Rovke	149
NA OVITKU: Vestnik Zveze	

List izhaja v začetku vsakega meseca. Izdaja ga »Zveza čebelarških društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani. Urejujeta ga in za uredništvo odgovarjata Stane Mihelič in Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din. Posamezna številka stane 45 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-T-298.

STARI ZAPISI O ČEBELAH IN ČEBELARSTVU

(Kulturnozgodovinski in jezikovni drobiž)

JOZE STABÉJ

Ko sem pogledal v lanske počitnice v neke naše kraje, so mi rekli poznani čebelarji, da obravnava o Glavarjevem »Pogovoru od zhebelnih Rojou« zanje ni bilo nobeno strašilo ali dolgočasno branje, marveč da imajo poleg čisto strokovnih sestavkov v »Slovenskem čebelarju« prav radi tudi zgodovinske črtice iz čebelarstva in da so jim še posebno všeč. Glede na to sem zbral iz svojega jezikovnega in kulturnozgodovinskega gradiva take zapise o čebelarstvu, ki so splošno manj očitni ali celo neznani in do zdaj pri nas še niso bili priobčeni ne v »Slovenskem čebelarju«, ne kje drugje. Nasploh ne bom ponavljal tistega, kar je že ugotovil in zapisal dr. France Bezljaj v zelo dobri in z dokazi podprti poljudnoznanstveni obravnavi »Drobeci iz pradavnine« leta 1948 v 50. let. SČ, str. 14—21 in 57—64. Kolikor pa je bil kak drobec že kdaj povedan — vseh 54 letnikov SČ in drugih slovenskih knjig nisem mogel čisto natančno pregledati — tudi ne bo škodovalo, če si obudimo znova spomin.

Mikali nas bodo pač najbolj slovenski zapisi sem od slovenskih protestantskih piscev pa do začetka 19. stoletja in kaj se je pisalo v tem času o slovenskem čebelarstvu. Tako bomo našli, upam, v tej béri še marsikaj novega o čebelah in čebelarstvu, posebej pa še o slovenskem, s čimer želim pridati skromen kamenček v stavbo o zgodovini slovenskega slovstva in čebelarstva. Táko poučno branje bo vsakomur primerno in je, kakor sem že rekel, tudi zaželeno. Da pa bi bilo drugim, ki bodo dopolnjevali moje nepopolno delo, olajšano zbiranje nadaljnjih podatkov in da se bo vedelo, kje in od kod so posamezni zapisi, bom povedal vedno tudi vir in dodal še včasih potrebna pojasnila.

Čebela pač ni nič manj stara ko človek in bi se reklo pisati táko zgodovino o čebeli, pisati hkrati zgodovino človeštva. V predavni dobi in še potem v zgodovinskem času je poznal človek najprvo le divje čebele ter stikal z medvedom vred, to je z živaljo, ki sila rada med jé, za njihovo strdjo po raznih duplinah, kjer so domovale in rojile ter nabirale med po naravnih postavah. Udomačil pa si je človek čebele šele tedaj, ko si je začel napravljati stalna bivališča, zasajal cvetlice, drevje in druge rastline, ki so potrebne čebelam za satovje in med. Čas, ko se je vse le-to dogajalo, je bil različen pri posameznih narodih in odvisen od številnih pogojev, ki so šele omogočili prej ali slej domače čebelarstvo.

Kolikor so nam znani že zgodovinski podatki o čebelah in čebelarstvu, bom povedal ob kratkem le tisto, kar nam je bolj domače in navadno, sicer bi bila obravnava preobširna.

I.

V starem Egiptu je bil méd že važno blago, kar nam pričajo razni egiptovski zapisi iz te dobe. V egiptovski tako imenovani stari državi, to je od okrog leta 5000—2000 pred n. št., méd sicer še ni naveden posebej v vrsti jedil, v srednji državi (leta 2000—1580 pred n. št.) pa so že našteje količine medu, ki so bile razdeljene vsak mesec nekim uradnikom; pa tudi v bogoslužju in zdravstvu stari Egipčani niso mogli prebiti brez strdi, ki jim je nadomeščala naš sladkor. Iz teh starih egiptovskih časov pred okoli 5000 leti pa je bila do nedavna znana samo ena podoba o čebelarstvu, ki so jo našli v templju boga Sonca iz časa egiptovske stare države. Podoba ponazaruje pridobivanje in obdelavo medu, pove pa nam tudi, da egiptovsko čebelarstvo v 5. tisočletju pred n. št. ni bilo veliko drugačno ko je v današnjem Egiptu. Res mikavna in podučna podoba kaže predvsem naslednje:

Levo čepi egiptovski čebelar pred uljnjakom, ki ga predstavlja šest lončenih vrčev, to je panjev, ki so zloženi drug nad drugim kakor ulji v našem čebelnjaku. Čebelar hoče vzeti sat z medom iz panja, h kateremu je pravkar priletela čebela, mož za čebelarjem pa deva prejšnji medeni sat v posodo; nadaljnja dva moža nalivata iz take posode čisti med v pripravljeni vrč. Desno se ukvarjata dva možka menda s shranjevanjem medu, nad njima pa je čebela prav posebne sorazmernosti.¹

Asircem in Babiloncem čebela in méd okoli leta 800 pred n. št. nista bila več neznana, čeprav so Babilonci uživali radi tudi dateljnov med; ni pa še bilo poznano Babiloncem starega časa, to je okoli l. 2000 pred n. št. domače čebelarstvo v panjih. Pač pa se je pohvalil v poznejši dobi deželni oblastnik Šameš-reš-usur v asirski deželi Suchi ob srednjem Evfratu, da je prinesel v to pokrajino čebele, uvedel čebelarstvo in da zna pridelovati med in vosek.²

O čebelah in medu v Palestini je veliko zapisov v svetopisemskih knjigah starega zakona — beseda med je v sv. pismu 52 krat, beseda vosek pa 9 krat, je poročal po navedbi SČ X. l. (1907), str. 158, avstralski čebelarski list Australian Bee Bulletin — na kar je opozoril pri nas P. P. Glavar leta 1776 v »Pogovoru od zhebelnih Rojou« v 46. pogovoru, 571. odstavek, rekoč:

Jmenitnost tiga Zhebelarstva doli usame je iz S. Pisma, katiru v' vezh Krajeh sdei od Zhebel, sdei od taistih sladkiga Sadu govori: Sambson v' Goutanzu tiga pred malu Dnem ubitiga Leva neshau je en zhebelne Roj is Medenim Satujam, jedou od tega je on, niega Starshi inu Nevesta. Sam Bug v' svoje Perkasne gorezhiga Germa, kir Moysefa spoliu je sa Vaivoda Israëlskiga Leshtva is Egyptsarske Shusnosti, sa hvaliti to oblubleno Dushelo, perglihau je taisto enimu thekozhimu Medu, sa dati Nasnanie te Dushete Rodovitnosti.

Redno domače čebelarstvo je bilo v najstarejši dobi v Palestini prav tako neznano kakor v Asiriji in Babiloniji. Bilo pa je v Palestini veliko divjih čebel³ in le-teh med je bil ljudem za hrano ter so ga celo izvažali.⁴ Za časa Izaije (739—695 pred n. št.) je moralo biti čebelar-

¹ Adolf Erman-Hermann Ranke, Ägypten und ägyptisches Leben im Altertum. Tübingen 1923, str. 299, 230. — Opisano podoba je priobčil najprej L. Klebs, Die Reliefs des alten Reiches. Abhand. Heidelb. Akad. d. Wiss. Heidelberg, l., 1915, str. 58 in II., 1922, str. 83 (Die Reliefs u. Malerein des mittleren Reiches).

² Bruno Meissner, Babylonien und Assyrien I. Band. Heidelberg 1920, str. 223 in 224.

³ 5 Moz 32, 15; 1 Kr 14, 25; Sodn 14, 8 itd.

⁴ 1 Moz 43, 11; Ezek 27, 17.

stvo že zelo razširjeno v Asiriji in Palestini, saj je Izaiju čebela podoba Asirije,⁵ iz česar bi smeli sklepati, da so gojili tedaj tako Asirci kakor Judi tudi že udomačene čebele. Med pa je bil, kakor sladkarije splošno, zelo priljubljen pri vzhodnih narodih in Sirah⁶ prišteva méd h glavnim življenjskim potrebščinam, a uživati ga je treba zmerno.⁷ Pokrajina Kanaan je bila imenovana zaradi obilice medu in številnih čred kot dežela, v kateri se cedita mleko in med,⁸ katero rečenico rabimo še danes za prisposodobu blaginje in bogastva. Da pa so rabili Judi méd tudi za zdravilo, izvemo iz židovskega Talmuda, ki méd večkrat omenja, kar nam hkrati priča, da so pred okoli 2000 leti v Palestini že pridno čebelarili.⁹ Končno pa so bile svetopisemske knjige tisti viri, iz katerih so nam prevedli v 16. stoletju slovenski protestantski pisci prve slovenske besede o čebelah, rojih, medu, strdi, vosku itd., o čemer pa bom pisal pozneje.

Stari Grki so častili kot iznajditelja, pravzaprav obnovitelja čebel ljudem prijaznega polboga Aristreja. Najstarejši starogrški pesnik, ki je živel verjetno okoli leta 840 pred n. št., še ne ve ničesar o domačem grškem čebelarstvu, ker bi ga bil vsekakor omenil, če bi bilo poznano že v stoletjih starogrške omike pred Homerjem. Mojstrsko pa je primerjal Homer¹⁰ vojskine trume rojem divjih čebel, ko je zapesnil:

*Že hrupno se zbirajo trume.
Kakor se roji čebel uspo iz votle pečine,
v gostih vršelih brnč, za njimi pa nove in nove,
zbrane ko jagode v grozd, obletavajo cvetje pomladno,
ene na to stran iščejo pot, spet druge na ono:
prav tako ljudstva deró brez konca iz ladij, šotorov ...*¹¹

Primer, ko se prisposodablja naval sovražnih vojská s privrenjem razdraženih čebeljih rojev, najdemo dvakrat tudi v knjigah stare zaveze (5 Moz. 1, 14; Ps 117, 12). Vzrok za take primere nam je pojasnil rimski zgodovinar in naravoslovec Plinij, ki poroča, da so na vzhodu zlasti divje čebele bolj hude ko naše in da povzroča njihov pik veliko hujše in bolj boleče vnetje.

(Dalje prihodnjič)

⁵ Iz 7, 18.

⁶ Sir 39, 31.

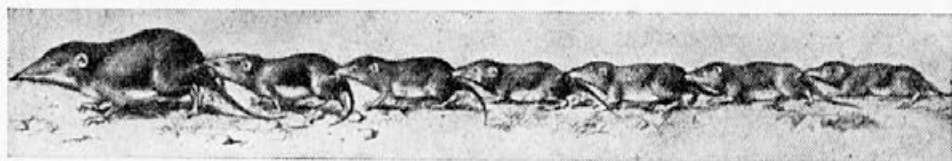
⁷ Preg 25, 16, 17.

⁸ 2 Moz 3, 8, 17; 13, 5; 33, 3; 3 Moz 20, 24 itd.

⁹ Dr. G. B. Winer, *Biblisches Realwörterbuch*, Leipzig 1833², I. Band, str. 211, 604. — Dr. E. Kalt, *Biblisches Reallexikon*. Paderborn, 1938², I. Band, str. 266, 835.

¹⁰ Ilias II, 84—91.

¹¹ Anton Sovrè: Homer, *Iliada*, Ljubljana 1950, str. 58.

ROVKE

LOJZE PODNANOSKI

Rovke niso miši, četudi so jim po vnanjosti, zlasti po dolgem, golem repu in kratkih, spretnih nožicah dokaj podobne. Le poglejmo jim v koničasti gobček, po katerem so dobile v nemščini ime Spitzmaus in kar se je v naši ljudski govorici sprevrglo v »špičmoh«, pa si bomo takoj na jasnem, da ni med njimi ožjega sorodstva. Zaman bi iskali v njihovih čeljustih dletaste sekalce, kot jih imajo miši, veverice, zajci ali polhi, pač pa bi našli v njih polno drobnih, kot šivanka prišiljenih zobčkov, ki bolj spominjajo na zveri kakor na glodalce. Zato jih uvrščamo s krti in ježi v posebno skupino žužkojedcev. Že po tem lahko sklepamo, da se hranijo predvsem z žuželkami. Neumorno tekajo okrog ter stikajo za hrošči, črvi, polži, stonogami. Njih požrešnost je tako velika, da si niti zimskega spanja ne privoščijo. Sicer pa tudi pozimi niso v zadregi za hrano. Razlika je samo ta, da žuželk tedaj ni treba loviti, ampak iskati po raznih skrivališčih, kjer čakajo otrpnjene pomladnega prebujenja.

Najbolj pogosta pri nas je gozdna rovka. Samica te rovke ima obilen zarod, ki mu je najboljša mati. Kakor hitro se približa gnezdu kak samec, ga brezobzirno nažene, ker se zaveda, da bi ji nežne otročičke neusmiljeno pokončal in požrl. Ko mladiči nekoliko dorastejo, so materi neprestano za petami. Če preti nevarnost, se eden izmed njih oprime z gobčkom materinega repa ali dlačic na skrajnem delu njenega telesa, drugi mladič na isti način prvega, tretji drugega in tako dalje, da nastane mična veriga, kot jo vidimo na naši sliki.

Pozimi se gozdna rovka kaj rada priklati v bližino človeških bivališč in, če zaide pri tem v kak čebelnjak, lahko napravi v njem občutno škodo. Najbrž ne pretiravam preveč, če trdim, da je eden najhujših čebeljih sovražnikov v zimskem času, torej takrat, ko se čebele zbero v zimsko gručo in se zaradi nizke temperature ne morejo braniti, ker bi takoj otrpnile, če bi zapustile gnezdo. Čudno se mi zdi, zakaj noben čebelar ne poroča o izgubah, ki nastajajo zaradi tega škodljivca.

Da je gozdna rovka čebelarjem škodljiva, sem že večkrat bral v čebelarških časopisih in knjigah, kako je nevarna, pa sem se prepričal šele v strašni zimi leta 1929. Tisto zimo so namreč pri nas nekemu čebelarju, ki je imel štiri panje, rovke popolnoma uničile vse družine, tako da ni ostalo od njih drugega kot kupčki skleščenih odpadkov. Ker sem več let hodil opravljat čebele drugim čebelarjem, sem po vsaki hudi zimi naletel na zle posledice njih samopašnosti. V nekaterih primerih so uničile cele družine, v nekaterih pa so jih delno oškodovale ali povzročile brezmatičnost.

Najbolj so ogroženi čebelnjaki v bližini gozdov in pašnikov. V takih čebelnjakih sem pri pomladanskem pregledovanju družin skoraj vsako leto staknil kako mrtvo rovko, ki je zašla v panj v času, ko je bilo dovolj toplo. Čebele so jo umorile in zakrile z zadelovino, ker je niso mogle odvleči skozi žrelo. Nekajkrat sem dobil mrtvo tudi pri svojih čebelah.

V obrambo proti rovkam sem prva leta svojega čebelarjenja vtikal v žrela brinjeve vejice, kar pa se mi ni zdelo primerno, ker jih je bilo treba ob vsakem toplem dnevu odstraniti, da so čebele lahko izletele. Kasneje sem si omislil 25 mm debele in 5 cm široke letve, ki sem jih prirezal na tako dolžino, da so segle preko vse verande, ko sem jih potisnil vanje. V letvah je bilo izdolbeno 1 cm visoko in 10 cm široko žrelo, na vnani strani pa sta bila pritrjena pločevinasta zapaha, ki sem ju po potrebi lahko potegnil narazen ali potisnil skupaj. Ker sta bila zapaha nad spodnji rob letve dvignjena za 6 mm, sta žrelo znižala, ko sem ju potisnil skupaj, za 4 mm. Tako ni mogla vdreti nobena rovka v panj. Ta naprava mi je dobro služila kakih 15 let. Ves ta čas sem imel mir pred rovkami. Ko sem se pa med zadnjo svetovno vojno prekladal s svojimi panji iz kraja v kraj ter iz čebelnjaka v čebelnjak, se mi je vse porazgubilo, med drugim tudi te letve. Moral sem zopet kakor včasih na zimo mašiti žrela z brinjevimi vejicami. Nekaj zim je bilo vse v redu, toda lansko zimo mi je sneg zamedel čebelnjak domala do vrha, tako da so bili panji popolnoma pod snegom. Ker je bila hči mobilizirana in zaposlena pri kidanju državne ceste, sam pa zaradi starosti in bolehnosti nisem mogel odmetati snega izpred čebelnjaka, so ostale čebele dalje časa pod snegom. V tem času so rovke zgrizle brinjeve vejice, ki so bile vtaknjene v žrela, in vdrle v panje. Dve družini so mi docela uničile, a tretjo, najmočnejšo hudo prizadejale, tako da si je komaj do konca poletja opomogla. V panjih sem našel ob pregledovanju štiri mrtve rovke, ki so jih bile čebele kljub hudi zimi umorile. Nastavil sem mišnice

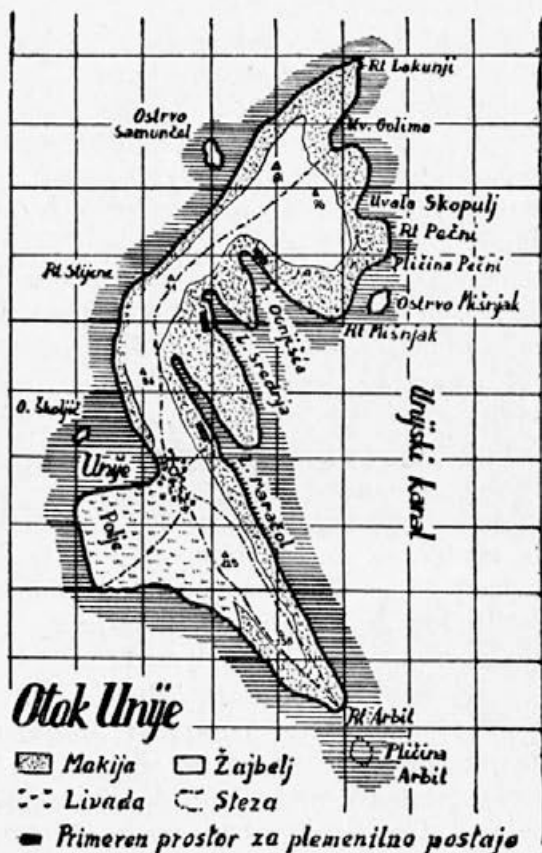
in ujel vanje sedem teh škodljivk. V mišnicah sem uporabil za vado mrtve čebele, ker vem, da rovka ne gre na zrnje ali na slanino. Z mišnicami pa ne bomo polovili vseh rovok. Marsikatera ne bo šla na naše limanice, temveč si bo raje privoščila žive čebele v panju. Zato zavarujmo vsa žrela čez zimo s priporami, ki so seveda lahko tudi kakšne druge oblike, kot sem jih zgoraj opisal. Pripomnim pa, da se skozi 8 mm visoko žrelo že lahko zmuzne kaka manjša rovka.

MAKIJ A — EN A IZMED NAJZGODNEJŠIH ČEBELJIH PAŠ NA OTOKU UNIJE

METOD SIRONIĆ

Makija je vedno zeleno grmovje, ki raste na obalah in otokih Sredozemlja. V severnem Jadranu se rastlinski sestoj makije nekoliko razlikuje od sestoja v južnih krajih Dalmacije. Danes nameravam spregovoriti nekaj besed o makiji na otoku Unije, ki leži okrog 8 km zahodno od severnega dela otoka Lošinj. Otok ima približno 16 km² površine in proti vzhodu zelo razčlenjeno obalo. Podrobnosti obale ne bom opisoval, ker si jih lahko vsakdo predoči iz objavljenega zemljevida.

Makija tega otoka je rastlinska združba, ki je sestavljena pretežno iz visokega vresa (erica arborea, hrv. vris ali metlaš, ital. scopa). Druge njene rastline so: brnistra, žukva ali metličevje (spartium junceum), pernata pistacija ali tršlja (pistacia lentiscus), rdečeploдни brin (juniperus

oxycedrus), navadni ali rumeni negnoj (laburnum vulgare, hrvatsko ranocvijet), črni bodčec (paliurus australis, hrv. crna drača), zim-zeleni hrast ali adraš (quercus ilex, hrv. črnika) in mirta (myrtus italica). V omejeni količini rastejo tu tudi druge rastline, ki pa za čebelarstvo nimajo posebnega pomena. Kakor sem že dejal, so tla predvsem, to se pravi v največjem obsegu in najkompaktnije poraščena z visokim vresom. Ta vrsta rese cvete od konca februarja do srede aprila in doseže do dveh metrov višine. Cveti so bledordečkasti, deloma prehajajoči skoro v belo. Po obliki so podobni cvetom spomladanske rese (erica carnea), samo da so še enkrat manjši. Čebele najdejo na njih mnogo medecine in obnožine.

Od srede aprila do 10. maja cvete negnoj. Tega je povsod dovolj in dobro medi. Izven makije je sporadično najti materino dušico (thymus serpillum), ki cvete od začetka do zadnjih dni aprila.

V začetku maja odpre svoje cvete kadulja (salvia officinalis) in medi tja do konca mesca. Z njo se zaključí paša, tako da je treba najkasneje do 10. junija čebele odpeljati drugam. Listi kadulje, ki raste na tem otoku, so bolj kosmati kot pri kadulji v Istri. Na splošno so rastline tu precej dlakave in imajo razmeroma ozke liste. Flora je ista kot na Lošinju. Zaslužni profesor navtične šole Haračić je naštel okrog 900 vrst raznih rastlin. Tudi vremenske razmere so enake kot na Lošinju in Cresu, a po pripovedovanju Unijcev je burje manj. Preteklo leto so točili lošinjski čebelarji do 20. maja dvakrat, prvič konec aprila, drugič v drugi polovici maja. Nekaj dni je znašal donos po 5 do 7 kg na panj. Nadalje je tu precej marubije, nekaj vrst čistcev (stachys) in cvetlic, ki dajo mnogo peloda.

Ker je začelo primanjkovati čebelam hrane, je bila leta 1952 mestna ekonomija v Medveji prisiljena, prestaviti čebelnjak v začetku marca na Unije. Motorni čoln je prevozil 44 navtičnih milj (80 km) iz Ilića v pristanišče Maračol v pičlih 7 urah. Ko smo panje odprli, je bil topel sončen dan. Čez nekaj ur so čebele že nosile pelod in medecino, kot bi bilo sredi maja. 15. aprila smo imeli prvi roj, a med 15. in 20. majem so tudi slabše družine rojile. Medu nismo točili, ker je čebelar ekonomije že aprila pobegnil in zginil brez sledu, ne da bi bil odprl medišča.

Ko so otočani opazili čebele na cvetih sadnega drevja, so se zelo čudili, kajti najstarejši ljudje ne pomnijo, da bi kdaj videli čebele na tem otoku. Nekateri so se bali, da jim bodo zgrizle cvetje, toda kmalu smo jih prepričali, da jim samo koristijo. Ljudje so izredno pošteni. Govore hrvatski jezik. Od 1200 prebivalcev, kolikor jih je

bilo pred vojno, jih je ostalo doma komaj 400. Nekateri so se izselili v Ameriko, a mnogi so optirali za Italijo. Ukvarjajo se s preprostim poljedelstvom, z drobno živinorejo, vinogradništvom in ribolovom. Edini sesalci na otoku so ovce in osli. Zajcev, kuncev, kun in podobnih živali na otoku sploh ni. Od ptic je najti zgolj nekaj pevk, golobov, galebov in tudi neko vrsto male sove.

Proti nam kot tujcem so bili ljudje spočetka dokaj zadržani, toda kmalu smo »prebili led« in postali so nam naravnost prijateljsko naklonjeni. - Tujce radi nagovarjajo v italijanskem jeziku. Pritožujejo se zaradi demontiranja tovarne za ribje konzerve, v kateri je služilo svoj vsakdanji kruh okrog 100 ljudi. Opazili smo, da ne pretiravajo, kadar od njih kaj kupuješ. Kupiš lahko skuto, sir, jaginetino, suhe smokve, zelje in vino. Tudi rib ne manjka, rakov pa sem ob

svojem 15-dnevnem bivanju na otoku toliko pojedel, kot jih nisem doslej še nikdar v svojem življenju.

Hiš je mnogo nenaseljenih, čeprav so dobro ohranjene. Ljubitelji morja, kopanja in športnega ribištva bi našli tukaj ceneno stanovanje in hrano. Južno od edinega naselja Unije se razprostira planjava z več hektari globoke in dobre zemlje. Že v globini nekaj metrov je talna voda.

Zukoa (brnistra, spartium, junceum)

Kakor je iz mojega dosedanjega opisa razvidno, so na tem otoku izredno ugodne pašne razmere za čebele od začetka marca do prvih dni junija. Razen tega je treba poudariti, da je do najbližje kopnine komaj 8 km, do najbližjega čebelnjaka 12 km, a kar je najvažneje, da je otok brez vsakih čebel. Tu obletava cvetje samo neka majhna vrsta čmrljev (*bombus niger minor*). Paša je torej zgodnja, podnebje blago, čebel sploh ni, prometne zveze s kopnino pa so dokaj ugodne. Z Reke pripelje semkaj parnik vsak drugi dan in prav tako iz Pulja. Čebele bi mogel prepeljati na otok tudi kak ribiški ali ladjedelniški motorni čoln. Oskrbo in stanovanja bi čebelarji dobili po zmernih cenah. Vse to kaže, da bi se splačalo tukaj ustanoviti plemenilne in selekcijske postaje za matice. Prva taka postaja bi bila v pristanišču Maračol, druga v Srednji luki, a tretja v pristanišču Ognjišća. V obe poslednji pristanišči bi bilo treba vodo dovažati v sodih s čolni iz Maračola. Ako bi razmestili na teh postajah po 50 do 60 kranjičev in bi jih pustili rojiti, bi z ogrebanjem rojev ne bilo preveč truda. Roji najraje sedajo na neko vrsto brinja, ki je kakor cipresa brez ostrih igel in doseže kvečjemu višino dveh metrov. Ako pa bi semkaj pripeljali čebele zaradi medenega pridelka, bi jih morali v začetku junija preseliti z motornim čolnom preko Osora v Karlobag (okrog 40 morskih milj). Za nočno potovanje bi potrebovali 6—7 ur. Tjakaj bi prišli zjutraj, nakar bi na prikladnem mestu panje odprli in pustili čebele čez dan izletavati. Pod večer bi jih zopet zaprli in prepeljali s kamionom v Oštarije Baške na izdatno travniško pašo, ki traja do srede julija (28 km). V začetku avgusta se prične glavna paša na žepku v okolici Sušnja (6 km od Oštarij proti Karlobagu). Po tej paši pa bi se končno vrnili s čebelami domov preko Gospića.

ALI JE SLADKOR V ČEBELARSTVU POTREBEN

JOSIP KOSTANJEVIĆ

Prepričan sem, da mi bo večina čebelarjev na gornje vprašanje odgovorila pritrdilno, vendar pa se najde še tu in tam kak čebelar, ki odklanja sladkor, češ da sladkor ni primerna hrana za čebele, še zlasti pa ne za zalego.

Kaj pa če panji niso nabrali zimске hrane, ali pa so jo nabrali premalo? S čim jim bomo dopolnili zimsko zalogo, z medom ali s sladkorjem? To vprašanje bega marsikaterega čebelarja skoro vsako

jesen in marsikateri jim ne da ne tega ne onega, češ da se bodo čebele že nekako pretolkle tudi ob pičli zimski zalogi. In posledice, ki se pokažejo na pomlad, so žalostne: mrličji v panjih, poleg teh pa preživeli slabiči, ki nam ne bodo nič koristili, vsaj tisto leto ne.

Kako pametno bi napravil tak čebelar, ko bi jeseni združil vse slabiče in panje nakrmil s sladkorjem.

Dolgoletne skušnje so pokazale, da je sladkor za čebele in zalego prav tako dober kakor med, da čebelje družine na sladkorju izvrstno prezimijo in se spomladi lepo razvijajo, če le dobe v naravi dovolj obnožine. Naj bo zima še tako dolga in huda, ni se nam treba bati, da bi zbolele za grižo, kar se pa rado zgodi, če prezimujejo na slabem medu. Torej je v tem primeru za čebele boljši sladkor kakor med.

Čebelarjem začetnikom, pa tudi nekaterim izkušenim čebelarjem pomrje skoraj vsako zimo po nekaj čebeljih družin. V nekaterih zimah so izgube tako velike, da si marsikatero čebelarstvo nikdar več ne opomore. Kaj je vzrok tako velikih izgub? Čebelje družine umirajo pozimi ali v zgodnji pomladi iz dveh razlogov: 1. Če je v panju premalo medu, torej za lakoto in 2. če imajo v panju neprimeren med (hojev, listna mana itd.), ki povzroča grižo. (Kaj pa nosema? Op. ured.) V obeh primerih bi čebele rešili smrti, če bi dali jeseni vsakemu panju vsaj nekaj kilogramov sladkorja.

Najžalostneje pa je pri vsem tem to, da večina panjev pomre spomladi, ko je tako rekoč rešitev že blizu. Morda bi bil dovolj že en sam kilogram živeža ali dva, pa bi se pretolkli do prve paše. Škoda je čebeljih družin, škoda pa je tudi medu, kolikor ga je bilo v panju.

Tu pa tam se včasih zgodi, da kak panj umrje kar pri polnih skledah. Ko čebelar iz takega panja spomladi izstrese mrtvice, z začudenjem ugotovi, da so na enem ali drugem mestu v panju še težki medeni sati. V panju samem pa ni niti najmanjšega sledu o griži ali kaki drugi bolezni. Zakaj so čebele pomrle? Jeseni je matica še pozno zalegala in ko se je zadnja zalega plegla, čebele zaradi nenadnega mraza niso mogle več prenesti medu iz krajnih satov v sredo gnezda. Tako so se stisnile v zimsko gručo na praznem satju. Mraz je dolgo trajal, niso se mogle pomakniti do medu in so zato pomrle od lakote.

Tudi v tem primeru pomaga sladkor. Če damo takemu panju jeseni nekaj kilogramov sladkorja, ga bodo čebele nanesele v sredo gnezda in ga porabile pozimi, med iz krajnih satov pa bodo porabile spomladi za zalego.

Za dobro prezimovanje in dober spomladanski razvoj brez naše pomoči je potrebno, da imajo panji konec mesca septembra vsaj po

10 kg dobrega medu (cvetličnega ali ajdovega). Kolikor ga imajo manj, toliko jim moramo dodati sladkorja, če hočemo biti pozimi in spomladi do glavne paše brez skrbi. Bolje je, da čebelam med ostane, kakor da jim zmanjka. Če jim ostane, se bo to poznalo pri prvem točenju, če jim zmanjka, bomo pa iz panjev stresali mrličje.

Morda bo kdo rekel, zakaj ne bi dali jeseni čebelam medu namesto sladkorja? To ni vedno tako lahko. Krmljenje z medom je združeno z različnimi težavami. Paziti moramo, da ne povzročimo ropanja, zato moramo krmiti zvečer, kar je pa pri večjem številu panjev skoraj nemogoče, medtem ko sladkor lahko pokladamo pri belem dnevu in ob lepem vremenu, ne da bi se nam bilo treba bati ropanja. Kaj pa če imamo samo hojev med ali pa nobenega? Tedaj smo prisiljeni seči po sladkorju, posebno še, če ga dobimo ceneje kakor med. Slednjič niti ne vemo, če izvira med, ki ga kupimo, od zanesljivo zdravih čebel. Prav lahko se zgodi, da zanesemo s kupljenim medom bolezen v čebelnjak. Zato bomo lepo čebele nakrmili s sladkorjem, ki smo ga raztopili v vroči vodi v razmerju 10 : 8, to je, na vsakih 10 kg sladkorja bomo prilili 8 l vode. Če je sladkor denaturiran z žagovino, bomo raztopino precedili skozi gosto sito in še mlačno nalili v prazno satovje v mediščih. To delo gre zelo hitro izpod roč.

Medtem ko se sladkorna raztopina ohlaja, vzamemo iz vsakega medišča po nekaj praznih satov. Če so na njih čebele, jih ometemo na sipalnik, da se spraše v panj. Nad kako široko posodo (škafo) nalijemo v sat od obeh strani sladkorno raztopino. Nalite sate postavimo pokoncu v drugi prazni posodi, s katero jih tudi odnašamo v čebelnjak. Koliko nalitih satov bomo dali vsakemu panju, moramo že prej določiti. Ko smo dali v medišče nalite sate, prislonimo okence, zapremo panj in delo je opravljeno. Čez nekaj minut nam bo živahno letanje čebel in prašenje na bradah pričalo, da čebele sladkor predelujejo in prenašajo v plodišče. Važno je pri tem, da vsak panj krmimo samo enkrat, to je, da mu damo vso količino sladkorja hkrati. Če večkrat krmimo, začno matice zalegati, kar pa ni koristno.

Če so imele čebele dobro jesensko pašo, zlasti še, če so nanosile v panj zadostno zalogo ajdovega medu, tedaj krmljenje ni potrebno. Ker pa je malo čebelarjev tako srečnih, da bi jim čebele vsako leto nabrale na ajdi zadostno zimsko zalogo, bomo vsi drugi vsako jesen radi segli po sladkorju in ga (čeprav malo pozno) dali vsakemu panju po nekaj kilogramov, da se tako izognemo dvema največjima nevarnostima, ki pretita našim čebelicam v dolgi zimski dobi, namreč lakoti in griži.

MAJ IN POLETJE

V LUČI STOLETNE VREMENSKE STATISTIKE

DR. VITAL MANOHIN

Stoletna opazovalna doba je toliko dolga, da so vanjo vključeni skoro že vsi vremenski pojavi, kakršni so možni v sedanjosti. Zato more statistična proučitev stoletnega razdobja razkriti marsikatero povezavo med vremenskimi pojavi. Ker je za nas ogromne gospodarske važnosti vprašanje sušnih let, sem se najprej lotil statistične proučitve ravno tega materiala. Izsledki so na kratko tile:

Sušna leta najbolj reprezentirajo množine padavin v tromesečju maj—junij—julij. Ako je v tem tromesečju po ljubljanskih podatkih padavin več kot za 100 mm premalo, je sušno leto, če pa je padavin manj kot za 100 milimetrov premalo, potem je sušnost odvisna od pomladanske množine padavin. Najhujše suše nastopijo, če se združi pomladanska suša s poletno, to je sušo v tromesečju maj—junij—julij. Padavine kasnejših razdobj, to je od avgusta dalje, že nimajo več odločilnega vpliva na sušo.

Množine padavin v tromesečju maj—junij—julij kažejo v sedanji klimatski fazi precej izrazito povezavo z množinami padavin v tromesečju september—oktober—november, ki je oddaljeno za tri in tričetrt leta, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Odklon padavin od 100-letnega povprečka v milimetrih

Leto	Tromesečje: maj—junij—julij	Leto	Tromesečje: sept.—oktober—nov.
1953		1919	—255
1952	—161	1948	—100
1951	— 72	1947	—184
1950	—169	1946	—205
1949	— 66	1945	— 60
1948	+218	1944	+ 45
1947	— 95	1943	— 91
1946	— 87	1942	— 46
1945	—110	1941	—112
1944	+ 8	1940	+162
1943	+ 64	1939	+238
1942	— 78	1938	+ 8
1941	+ 14	1937	+ 15
itd.			

Iz 22 opazovanj v 20 primerih ustreza nadpovprečni oziroma podpovprečni množini padavin jesenskega tromesečja (november je vzet z minusom) nadpovprečna (podpovprečna) množina padavin poletnega tromesečja, ki je oddaljeno 3 in tričetrt leta.

Razlika med vrednostjo ustreznih odklonov obeh stolpcev je precej velika, vendar opravičuje ta odklon dejstvo, da padavine na eni sami opazovalni točki (v Ljubljani) še niso reprezentant padavinotvornih procesov: v času poletnih ploh so že v majhni razdalji velike razlike. Vrednosti od-

klonov od povprečkov nam morejo dati le približne ocenitve sušnih in deževnih razdobj, kar pa je za praktične namene dovolj.

Ako odštejemo drugo koloazo od prve, dobimo korekturni člen:

Leto	Korekturni člen	Teoretični korekturni člen	Leto	Korekturni člen	Teoretični korekturni člen
1950	—	+259	1946	— 41	— 72
1952	— 61	—136	1945	+ 2	+ 2
1951	+112	+313	1944	—154	—152
1950	+ 36	+110	1943	—174	—158
1949	— 6	—110	1942	— 86	— 63
1948	+175	+168	1941	— 1	+ 35
1947	— 4	— 25	itd.		

Ta opazovalni korekturni člen se dá do neke mere predstaviti kot sestavljeno valovanje, ki je prikazano v stolpcu »teoretični korekturni člen«. Kot je videti iz primerjave števil, je v zadnjih letih (od leta 1949) opazovani korekturni člen znatno manjši od teoretičnega (podnebje je postalo bolj mirno), in sicer v povprečku za 110 milimetrov, z rastočo številko pa raste tudi razlika. Glede na to se dá reči, da bo letošnji korekturni člen manjši od +149 milimetrov. Zato moramo računati s precejšnjim primanjkljajem padavin v tromesečju maj—junij—julij.

Primerjava sličnih primerov v preteklosti kaže, da je bilo leto 1853—54 vse od septembra do maja dokaj podobno letu 1952—53. Poleg tega so bila zadovoljivo slična leta: 1944—45, 1937—38 itd., kar je videti iz naslednje tabele:

Odklon množine padavin v milimetrih od 100-letnega povprečka:

Leto	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avg.
1952—53	+ 74	+ 65	—52	+ 54	— 4	—10	—93	—	—	—	—	—
1853—54	+ 8	+ 80	—42	+ 93	+22	—36	—93	— 5	+60	— 28	—39	+ 29
1944—45	+ 31	+ 82	+68	— 28	+65	—67	—79	+ 7	—11	— 60	—39	+ 93
1937—38	+180	— 10	+55	+207	— 1	—52	—65	+14	+24	—109	— 6	+114
1869—70	+ 42	+124	—42	+195	+ 7	—16	—43	—45	—79	+ 68	— 7	+129

Tabela kaže nadpovprečne množine padavin, ki nastopajo med aprilom in junijem, ter nadpovprečne množine padavin v avgustu. Trenutna množina padavin je najbolj slična množini v letu 1854, iz česar lahko sklepamo na naslednjo razporedbo: v maju izdatno deževje, toda po prejšnjih razmotrivanjih lahko pričakujemo še v maju ali v začetku junija nastop sušnih razdobj, ki bodo prevladovala v prvih dveh poletnih mescih (junija in julija).

Množino padavin se dá približno oceniti kot povpreček iz vseh naštetih argumentov: tako znaša povprečni presežek padavin med aprilom in junijem po danih analognih primerih +40 milimetrov, primanjkljaj padavin med majem in junijem pa —82 milimetrov. Deficit tromesečja bi potemtakem znašal le —42 milimetrov. Po podatkih prve tabele pa mora znašati ta deficit najmanj 10 milimetrov. Povpreček iz teh dveh vrednosti znaša —76 milimetrov. Ker pričakujemo po zgornjem razmotrivanju letos ravno v maju nadpovprečne množine padavin in sicer okoli 40 milimetrov preveč, je treba računati v juniju in juliju s pomembno sušo. Zato so pravočasni agrotehnični protiukrepi priporočljivi.

ČEBELARSKA BOTANIKA

INOCENC REVAJ

Μήτε μέλι μήτε μέλισσας...

Kdor hoče lizati med, se ne sme bati pikov.

Sapfo, fragm. 119.

Zakon prirode je tak, da iz malega raste veliko. Tako so nas učili po šolah. Toda po mojih mislih se je pesnik zmotil, ali pa je bil izmed tistih sumljivih, ki jih naša stvarnost sploh ne zanima. Sicer bi moral vendar opaziti, kako neverjetno malo se po navadi rodi iz velikih besed, nadebudnih talentov in gromozanskih investicij. Zato predlagam, naj se zgoraj navedeni osnutek zakona prirode predela, da bo boljše ustrežal našim potrebam. Kaj ne bi bilo pametneje, ako bi se glasil na primer takole: vse kar je, teži k popolnosti. To bi bilo odlično novo geslo, ki ne bi veljalo samo za naš domači polivinil ali šišensko vino, ampak tudi za delavske svete, zdravstvene ustanove ter za vse državljane na sploh, vštevši čebelarje.

Kajti tudi čebelar je družbeni pojav. Redek je, ki ne bi začel na veliko in končal z malim. Rad pa bi bil popoln. Tudi ako nima šesttedenskega tečaja, bi hotel postati strokovnjak. Da, lahko bi rekli, premajhen je panj za njegove težnje, preveč je stvari, v katere bi hotel vtakniti svoj nos. Široko razvejana in raznotera je čebelarska znanost, najsvetejša in najpopolnejša izmed vseh. Kakor znajo politiki iz vsake stvari narediti politiko, tako zajema tudi čebelarski stan vsa področja življenja, od mizarskih in pleskarskih skrivnosti do vremenoslovja in višje matematike.

Kje bi mu postavil meje? Ni jih.

Res bi se čebelar lahko omejil in nihče mu tega ne bi zameril. Lahko bi se vpisal med panjiste, fiziologe, genetike ali med čebelarske veterinarje. Hodil bi na seje in se prepiral z ljudmi, ki mislijo, da vse bolje znajo kakor on ter bi blestel med njimi z najnovejšimi ameriškimi brošurami. Toda čebelar, katerega ni okužila funkcionarska nose mavost — najnevarnejša družbena bolezen, hujša kakor kuga zalege — se ne bo zadovoljil s takšno vlogo. Njegov nemirni duh ne pozna pokoja in si ne privoščiti miru.

Gre vam čebelar po cesti, namenjen je recimo k sosedovemu čebelnjaku, in zagleda spotoma čebelo, ki je sedla na regrat. Pa se čebelar ustavi in jo ogleduje. Aha, tale nabira pelod! Nekaj veli čebelarju, naj počepne. Petnajst let sta ga žena in šef učila pokorščine, kako naj se sedaj upre svojemu notranjemu imperativu? In čebelar poslušno počepne ter opazuje čebelo, kako si kroji hlačke. To so vam zapleteni gibi, iz opisov v učbenikih si tega sploh ne morete predstaviti. Nato pa čebelica odleti na sosednji cvet in čebelar leze za njo po kolenih ter jo spremlja na njeni poti čez travnik. Navaden zemljan nima pojma, koliko vprašanj obsuje čebelarja, še preden se čebela naveliča zasledovanja. Komaj bi bilo, da bi čebelar takoj vložil prošnjo za pokojnino ter se za trajno preselil na svoja lastna kolena, da bi bil vsemu kos. Kako se čebela orientira, po čem spozna, da je cvet pred njo še nedotaknjen, kolikokrat se zmoti in tako dalje in tako dalje v nedogled.

Medtem je čebelar seveda že zdavnaj pozabil, kam je bil namenjen. Mahne jo nazaj v mesto in zavije v čebelarno. Tam imajo na častnem mestu obešeno sliko, ki predstavlja dva barvna kroga. Prvi kaže, kako vidi barve

človek, iz drugega pa lahko prav natančno razbereš, kako vidi iste odtenke čebela. Na kakšen način so prišli do tega, je za sedaj še skrivnost. Treba se bo še natančneje ukvarjati z optiko. Pred to sliko se ustavi čebelar in si skuša zapomniti, kakšne barve je za čebelo regrat in kako ga razloči od trave, neba in vsega drugega, kar sreča na poti.

Toda to je šele regrat in koliko je cvetov! Na desettisoče jih je in vsak je drugačen. Majhni so in veliki, vseh mogočih barv, skromni in bahavi. Z bridkostjo v srcu se čebelar zave, da je po nemarnem zapravil dve tretjini življenja. V prirodoopisu ni bil nikoli močan in, dragi moji, kar predstavite si, kako bi vam bilo pri srcu, ko bi se naenkrat ovedeli, da ne znate niti toliko kot čebela mladica, ko se pregrize na svet.

Ne, čebelarju ni več rešitve. Čebelar hoče vedeti. To ni samo njegova dolžnost, ampak tudi pravica, katere si vendar ne bo pustil vzeti. Vsaka stvar pa ima svoje ime. Znanost je krstila vse, kar se je dalo opaziti in več že tako nihče ne zahteva od nje. Kakšna velika in nedoumljiva skrivnost je na primer zvezdnato nebo. Ko pa ti nekdo pokaže, češ tole je Mars in tistole Venera ter si pri vsakem imenu rekel »Aha«, ni na nebu nobene skrivnosti več in sredi noči se sprehajaš zanesljivo in varno, ne da bi te bilo groza neznanega. Če bi zdravniki znali vsakemu povedati, kaj mu »fali«, ne bi bilo treba lekarnarjev. Bolniki bi mirno umirali, kar ponosni bi bili in ne bi več zabavljali čez bolniško blagajno.

Čebelar pa tava ves izgubljen in vročičen sredi neznanega. Komaj se poba priklati iz šole, mu izmakne botaniko in hajdi ž njo po čebeljih sledovih. Kdo si, mala in nežna rožica, ki te je pravkar obiskala čebela? Kaj je s teboj, grm v razevetju, ki dehtiš pod večer, da ti spletajo čebele živo gloriolo okoli glave? Odkod je čebelica, ki mu je utrujena pravkar sedla na roko, dobila ta nežni, modrikasti pelod? In čebelar se opoteka od cveta do cveta, pred vsakim počepne in lista po knjigi ter preklinja pisatelje učbenikov še huje, kakor jih je pred petindvajsetimi leti. Koga, vraga, zanimajo kokosove palme in čajev grm, ako ima pred seboj pravo, živo, razkošno gmajno, kakršne se razveseli čebelarjev pogled! S krvavečim srcem se čebelar odloči za najobupnejši korak: od vsake neznanke si utrga po eno in občutno zmanjša čebelam pašo. Nato pa krene težko obložen k znanemu botaniku.

Na srečo sedi mož doma in trebi solato za večerjo.

»Poglejte,« pravi čebelar, »za nekaj rožic bi rad vedel, kako se jim pravi.«

»Hmmm...« zapoje botanik skozi nos, »to bo dalo dela za približno štirinajst dni, če računamo po osem ur na dan. Pa če bi bile vsaj s koreninami!« Čebelarju pade srce v hlače. »Mislil sem...« zajecelja ves prepaden. Botanik je ledeno miren.

»Mislili ste! Spet eden tistih, ki prav nič ne cenijo duševnega dela! To vendar ne gre kar tako!«

»Mislil sem,« se lovi čebelar, »da mi poveste imena tistih, ki jih poznate.« Sedaj pa je botanik že zares hud.

»Poznate! Kaj pa se to pravi! Ali pozna general svoje vojake po imenih, he?«

Čebelar mora priznati, da je to res, saj tudi sam ne pozna svojih čebel po imenih.

Toda botanik več ne odpre ust. Samo očala si popravi in njegov pogled je zgovornejši kakor vsaka beseda. Čebelarja kar mrzlo spreleti, ko prodira vanj, češ kaj si boš reva domišljal, da si tudi ti general!

To je poraz na vsej črti. Toda kaj bi se jezil; čebelar je samo za skušnjo bogatejši. Znanost po navadi odpove, kadar jo rabiš. Res je, da profesor angleščine po navadi ne more prevesti čisto navadnega pisma, vratar pri »Kolovratu« pa ti to naredi kar mimogrede. Manjka se takšnih primerov! Treba je samo, da veš, kaj hočeš in se ne ustrašiš težav.

Potem se čebelar začne zjutraj na poti v pisarno ustavljati pri branjevkah na trgu. Kupi si pest lipovca in potoži, da zadnje čase nekam težko sope. Baba mu priporoči žajbelj. Čebelar obljubi, da bo poskusil z njim in potegne nekaj iz žepa, češ tole raste doma za plotom, ali ni morda žajbelj? Baba pomane tisto in povoha ter ugotovi, da bo to mačja meta. Drugi dan pa si je čebelar že na jasnem, kje se neha pravi žajbelj in začne babna, ki tudi ni od muh. Vsi ljudje vse vedo. Če vzamemo na primer vse tri stare gospodične v pisarni, čudno, da jih je v desetih letih komaj opazil. Ena je strokovnjak za mačke, dve sta pa nori na rože. Celo snažilka ima za Gradom košček vrta, kjer uspeva pehtran in rezeda, melisa in meta, papeževa sveča in šetraj. Korak za korakom prodira čebelar vedno globlje v naravo in obenem tudi v ljudi. Pravzaprav so tudi ljudje narava in kar neverjetno je, koliko imajo skupnega z rastlinami. Koliko bere nudijo včasih skromni in neznatni cveti, katere bi komaj opazil in kako skopo sta na drugi strani odmerjena cvetni prah in nektar vsem kričavim frakarjem, kar jih je. Niti plevel ni tako napačen. Sicer pa, kaj pa je pravzaprav plevel? To je samo vprašanje stališča, katerega zavzameš. Pa naj bo to že pri ljudeh ali pri rastlinah.

Ampak rastline so vendar tisočkrat zanimivejše kakor ljudje. Morda je to zato, ker smo ljudje brez korenin. Pri rastlinah pa ima vsaka vrsta svojo idejo, svoje lastne metode in celo svoj stil. Pri rožah se ti ne bo nikoli primerilo, da bi našel tercijalko v rdeči srajci in materina dušica ne leze nikoli na drevesa, čeprav ni nikjer napisano, da tega ne bi zmogla. Ne, materina dušica se pošteno loti kamna, ki štrli iz travnika. »Raje pusti, mala,« ji svetuje čebelar, ko počepne poleg nje, »saj se ti ne bo posrečilo.« Toda materina dušica molči in se samo skrivnostno smehlja. Pa ne mine štirinajst dni in kamna ni več, namesto njega je tam rožnata blazinica, ki vsa dišeča kliče čebele in z njimi čebelarja, češ pogledajte, ali je šlo ali ni. Saprabort, čast komur čast! Ali pa takle osat, ki vam gre in vam zraste ob robu ceste iz samega trdo steptanega peska. Potem pa nastavi stebila kot židovski svečnik in na vsakem zagori rdeča lučka, da se kar po tri čebelice obenem pogrejejo na tem razkošnem sijaju. To vam je pravi moški ponos in moška toplina. Kdor gre mimo po cesti in ni čisto do kraja slep, se mu bo odkril ter mu lepo po sosedsko pomignil: »Le tako naprej, mojster!« In če poromaš ob savskih bregovih, saj se moraš ustaviti ob zlatih otokih solidaga, tudi če te prav nič ne briga, ker tvoje čebele ne lete tako daleč. Vraga, saj še ni tako dolgo, kar so ga pripeljali iz Amerike, pa je opravil desetisočkilometrsko pot ob rekah in prav nič se mu ne pozna, da bi bil truden. Na njegovih dišečih kolonijah med vrbovjem se ti bo začelo svitati, kaj se pravi petletka.

Korak za korakom prodira čebelar v ta čudoviti rastlinski svet, v katerem nihče ne leze na tisto mesto, kamor ne spada in tudi ne prileze. V to prekrasno družčino, kjer se borba za obstanek vrši brez denunciacij in podtikanj in kjer niti čisto navaden zajedavec, kakor je na primer omela na starem drevesu, ne pozabi na slikovitost in dostojanstvo. In vedno globlje se čebelar zaveda, kako rad ima vse te drobne prebivalce travnikov in gmajn, ledin in gozdov. To ni tista vsakdanja, plehka babja strast do rožic, ne niti najmanj, to je pristna strokovna vnema, ki je preklestvo vsakogar, kdor se je s svojim poklicem strnil v eno. Tako se zdravniku zgodi, da se zaljubi v svoje zanimive slučaje, celo jetniški stražnik je zmožen gojiti nežna čustva do svojih klientov, pa čeprav so med njimi defraudanti in celo protiljudski elementi.

Kadar pa človek ljubi, ni več sam svoj gospodar. Ljubezen prinaša s seboj očetovsko odgovornost in skrb. Tako je tudi čebelarjevo srce vedno bolj obremenjeno. Tale današnja burjica na primer je dvakrat zanič. Ne samo, da se mnogo nabiralk ne bo več vrnilo v panje, škodila bo tudi borovnici, ki ravno cvete. Češnja ima hvala bogu svoje kritične dneve že za seboj. In tako gre naprej skozi vse leto. Ko čebelar zjutraj razpne dežnik nad glavo, je že vse skrbno preudaril in precenil, da bo tole vražje slabo za hojo, ki ravno prijema, utegne pa silno koristiti žepku, ako seže moča tako daleč na jug. Ni res in zlobno natočevanje je, trditi, da misli pri tem čebelar samo na lastno korist. Vsaka rožica medli samo takrat, kadar ji je dobro in je že v zgodnji mladosti usoda ni pretrdo pestila.

Kakšna škoda, da tisti gospodje zgoraj niso čebelarji! Potem bi vedeli, kaj je mogoče vsako leto pričakovati od rese in žajblja, češmina in smreke, od travnika in otave in vsega drugega, kar ustvarja blagodat.

Seveda ne bom rekel, da je pri čebelarju vse popolno. Popolno je vse samo pri čebelah. Čebelar nosi v sebi samo odsvite tistega globokega soglasja, ki vlada med stvarmi in časom. Njegov delež so skrbi in tisti pekoči občutek, da je nekje na dnu le njegova krivda, ako ni vse v redu. Sam pa je brez moči. Brez moči celo takrat, ko mu žena potisne palico v roko, naj pretepe hčer, ki je ušla na prvi ljubezenski sestanek. Čebelar pa stoji s palico v roki ter vidi, da je zunaj maj in da je dekle kakor mlada mačica na ivi, tik preden začne dehteti. Kaj naj stori? In čebelar samo globoko vzdihne, postavi palico v kot ter se zateče k čebelam.

SPOMINI IZ ZAČETNIH LET MOJEGA ČEBELARSTVA

MIRKO HRAST

Med prvo svetovno vojno so bili moji starši v begunstvu na Bledu. Takrat sem bil še otrok, a vendar sem se že zanimal za čebelarstvo. Pri tamkajšnjih čebelarjih sem kaj rad pasel radovednost, ki mi je kmalu zbudila veselje do te lepe kmetijske panoge.

Nagnjenja ljudi so različna; nekateri ljubijo lov, drugi ribolov, tretji čebelarstvo itd. Nič čudnega ni, če sem se večkrat ustavil pri kakem čebelarju, ko sem se vrnil v svoj domači kraj, in opazoval brenčee muhe. Šinila

mi je kmalu v glavo misel, da bi si jih tudi sam nabavil, a domači mi veselja niso privoščili, celo grajali so me, češ da je ta posel le za penzioniste ali kvečjemu za kakega učitelja. Tako so tekla leta in svojih želja nisem mogel uresničiti. Hrepenenje po čebelah pa se je stopnjevalo od dne do dne.

Nekega dne je obiskal moje starše učitelj Gorjup iz Avč in pogovor je nanesel tudi na čebele. Kmalu me je navdušil za AŽ-panj, o katerem do takrat nisem še ničesar vedel. Hkrati je povedal, da je zaradi selitve v Jugoslavijo prisiljen prodati vse čebele. Ponudil mi je v nakup dva panja — enega polnega, drugega praznega. Sklenila sva kupčijo, ki pa je bila zame

Čebelnjak Mirka Hrasta v Ciginju

kot za začetnika nekoliko tvegana. Kako bi ne bila, saj moraš biti o vsakem poslu vsaj nekoliko poučen. Imeti moraš prakso in poznati teorijo, ki si jo najlažje pridobiš s čitanjem strokovnih listov in knjig. To pa nam Primorcem ni bilo dano, ker smo bili pod oblastjo tujih gospodarjev leta in leta brez časopisov in knjig v našem jeziku. Sedaj se ti srce kar raduje, ko prečitaš »Čebelarja«, ki ti tako lepo in poljudno podaja nauke o naprednem čebelarstvu. Začetnik, ne podcenjuj ga, četudi imaš le nekaj panjev! Naročnina, ki jo plašaš zanj, se ti stotero povrne. Čebelarji, ne omalovažujte našega glasila! Ne uporabljajte ga kot zavijalni papir, marveč ga skrbno hranite! List je bilanca preteklosti in kažipot v bodočnost. Sedaj šele vidim, kolikšno korist bi imel, če bi mi bilo prej na razpolago tako lepo čtivo, kakršno se nam nudi danes.

Malce sem zašel, zato naj se spet povrnem k čebelam in k svojemu čebelarstvu!

Nekega dne proti večeru sem se odpravil z malo dvokolnico in 11-letnim fantom na pot v Avče. Vesel, žvižgajoč in brzih korakov sem jo mahnil skozi Ušnik, Pod Sela do Doblarja in nato po na pol podrtem vojaškem mestu čez Sočo. Ko sem prišel do učitelja, ni manjkalo mojih vprašanj in tudi ne njegovih prijaznih nasvetov. Peljal me je v čebelnjak, kjer sem se prepričal, koliko mraza prenesejo čebele, ako imajo dovolj hrane. Učitelj mi je povedal, da so prezimile v hudi zimi 1928/1929, ki se je starejši čebelarji še dobro spominjamo, na popolnoma odprtem prostoru brez vsake odeje. Preden smo naložili, je lastnik odprl matično rešetko in zamašil žrelo pri polnem panju, da bi se čebele ne zadušile. Naročil mi je, naj voziva počasi, da se mi ne potrga satje. Prvi panj, v katerem je bila družina, je bil dobro naložen, drugi, ki je bil prazen, pa je na pol visel preko vozička.

Ker se je začelo nočiti, sva se poslovila in se odpravila proti domu. Na koncu vasi sva se počasi in oprežno spustila proti postaji Avče in šumeči Soči ravno tedaj, ko se je dvignila nad obzorje vzhajajoča luna. Pred odhodom čez most sem naročil svojemu malemu pomagaču, da naj se drži za voziček in naj previdno koraka tik za njim. Čez prve luknje deloma razdrtega mostu nama je šlo še kar po sreči. Ko pa sva bila na sredi, je fant obupno zakričal. Že sem mislil, da mi je padel skozi zevajočo luknjo v reko, a mu je ušla le noga v neko režo med podnice. Strah je bil tem večji, ker se je ves most močno tresel. Ko je fant izvlekel nogo, sva z največjo previdnostjo nadaljevala pot in po dobrih 200 m dosegla glavno cesto Gorica—Kobarid. Ta ni bila takrat še asfaltirana, pač pa je bila posuta z debelim gramozom, ki je bil marsikje razrit, tako da so nastale v cestišču večje ali manjše kotanje. Male živalce so rahlo šumele, midva pa sva po polževo vlekla tovor proti domu.

Na cesti pri »Turškem križu« mi nenadoma zdrkne zadaj viseči panj na tla in zadoni kot votel sod. Če bi se to danes zgodilo, bi gotovo rekel, da je eksplodirala atomska bomba. No, takrat je bila še neznana. Panj znova naloživa in vlečeva voziček dalje, sam pa premišlujem, kakšno bo moje čebelarjenje.

Pusta je grapa od Avč proti Ušniku, pod noč ob svitu lune pa naravnost romantična. Visoko nad glavo se sklanjajo preko ceste sive skale, čarobno odete v srebrno mesečino. Po vijugastih klancih dospeva na ravnino, ki se vleče proti Selom. Tu se nekoliko odpočijeva. Kar se oglasi mali Janko: »Nunc, ali sva že na sredi poti?« Potolažim ga, da bova kmalu doma. Začne mi tožiti, da so panji težki. »Kako bi ne bili,« mu rečem, »saj so veliki kot omare. Še neveste niso imele takšnih. Veš, dragec, to so tisti panji, ki so jih delali v Frankfurtu ob Odri v Nemčiji in jih je dobila Italija na račun vojne škode. Razdelili so jih kot odškodnino med čebelarje, ki so jim bile med vojno uničene čebele.« Ogledujeva si panje, pa mi spet reče mali: »Joj, kakšne debele stene imajo, zato so tako težki.« »Seveda,« mu odgovorim, »s severa so; tam imajo vsi po dvojne kože.« Debelo me pogleda in žalostno prikima. Vidim mu v dušo. Revček je strašno truden. Posadim ga vrh panjev in naglo vozim vse skupaj po ravnini ob bregu Soče. Noč je krasna. Tišina vsepovsod, le tu pa tam se čuje odmev penečih se valov in žvrgolenje slavčka v obrobem trnu. Nehote se spomnim pesmi Simona Gregorčiča, našega krnskega slavčka. Sprašujem se, kdaj se bo uresničil njegov sen.

Morda danes, morda jutri. Kot v sanjah prispem Pod Sela. Nad menoj stoje ruševine pri Platarju, kjer je bila še pred 70 leti velika gostilna, kjer so bili zgodovinski hlevi z 20 pari konj. Konje so rabili vozniki za priprego, ko so vozili po takratnih klancih tolminskih grap na Koroško.

Tu se poslovim od naše bistre Soče in se ji skoraj zahvalim, da mi ni vzela malega pomagača. Ureževa jo na levo po vzpenjajoči se cesti proti Čiginju. Tiho vozim do srede vasi, Janko pa mi smukne s panjev in steče k vaškemu koritu, da se napije in si ugasi žejo. Sam zavijem po mali strmini proti svoji domačiji, kjer me zaskrbljeno čakata mati in sosed, fantov oče. Voščim jima dober večer. Oba mi odzdravita, sosed pa za mojim hrbtom zagodrnja, češ, kje sem bil tako dolgo in kam sem zapravil otroka. Čeprav sem ves utrujen, šaljivo odvrnem, da se 30.000-glava armada le počasi premika. Nato mu povem, da je fant že doma.

Ker je ura kazala čez polnoči, zapeljem čebele kar pod kozolec in se odpravim v posteljo. Ob zori že postavljam zasilen čebelnjak. Mimogrede prisluhnem ob panju, ki močno šumi. Previdno odprem okence, ki se je nekoliko odmaknilo, in ugotovim, da so trije okviri zvrnjeni. To se mi je gotovo zgodilo pri zadnjih 50 metrih poti. Čebele podkadim in popravim okvire, pri čemer dobim prav gorke obkladke. To je bil moj čebelarški krst. Sreča, da druge škode ni bilo. Na zemljo položim dva kola, nanja pa postavim oba panja. Ko panja še pokrijem s pločevinastimi ploščami, je bil zasilen čebelnjak, v katerem sem potem čebelaril več let, gotov.

Ves srečen sem bil, ko mi je družina dala v maju roj. Pri prestavljanju mi je pomagal tovariš Gorjup, ki je prišel nepričakovano na obisk. Zadovoljen sem bil jeseni, ko sem pridelal dva in pol kilograma medu.

Drugo leto je v začetku avgusta neki čebelar iz kobariškega kota postavil v pašo 100 m od mojih čebel 60 sestranih AŽ-panjev. Kot novo pečeni muhar, sem bil vesel, da sem dobil za soseda starejšega in izkušenega čebelarja. Seveda sem večkrat stopil do njegovega čebelnjaka in pazil na panje, da bi takoj obvestil gospodarja, če bi kateri rojil. Za plačilo so si privoščile sosedove čebele pri mojih gostijo, mi roj docela izropale in pustile na dnu panja kar celo »kanto« mrtvic.

Naslednje leto sem dobil iz Borjane v dar kranjiča. Treba ga je bilo preseliti v prazni AŽ-panj. Kakor se mi zdi, sem to delo kar dobro opravil, lahko pa bi ga bil pošteno polomil, če bi ne imel izkušenj iz prejšnjega leta. Tisto leto sem dobil tudi Žnideršičevo knjigo »Naš panj«, iz katere sem se marsikaj novega naučil. Odločil sem se povečati svoje čebelarstvo. Začel sem po svoji gospodarski zmogljivosti graditi nove panje, ki pa niso nikakor bili tiste enotne in natančne mere, kot jih je bilo dobiti v društveni čebelarni v Ljubljani.

Radost mi je napolnila dušo, ko sem leta 1934 zgradil majhen čebelnjak za 8 AŽ-panjev in dva polovičarja. Toda človeško srce ni nikdar zadovoljno. Želja se izpolni, deset novih se jih rodi. Tudi jaz sem neprestano hrepenel po večjem čebelnjaku. Leta 1942 sem si ga res postavil. V njem je bilo prostora za 16 AŽ-panjev. Nato sem začel znašati skupaj roje in družine od vsepovsod. Nobena pot mi ni bila predolga, nobena noč pretemna, kadar je šlo za čebele. Sedaj, ko me je minilo začetniško navdušenje, ne bi več tako voljno prenašal razne čebelarske šare po hribih in dolinah.

Čebelaril sem v vsakovrstnih »zabojih« z najrazličnejšo mero satnikov. Neko zimo pa mi je pomrlo iz različnih vzrokov večje število družin. Treba je bilo čebelarstvo zopet obnavljati. Nov trud, novi stroški! Končno sem le prišel na zeleno vejico. Sedaj čebelarim edinole v AZ-panjih.

Ves čas, odkar čebelarim, sem kaj rad obiskoval tudi druge čebelarje. Dobro se spominjam čebelarskega očanca Fona iz Volč, ki mi je rekel, ko sva se seznanila: »Pob, zmeraj imej pri hiši lonec medu za muhce!« Po-praskal sem se za ušesi in si mislil: »Ta špas pa ne bo tako poceni.« Fona sem občudoval, ko sem ga videl, kako je kljub visoki starosti, oprtan z dvema do tremi kranjiči, krepko stopal v tri ure oddaljeno sosednjo Slovensko Benečijo.

Neke nedelje sem obiskal Kapčevega očeta iz Ušnika, resnega in značajnega moža. Našel sem ga pred čebelnjakom, ko je ravno ogledoval svoje dzierzonovce. Vesel je bil mojega obiska in prijetno sva kramljala dalje časa. Ob tej priliki sem zvedel, da nam čebele ne koristijo samo z medom in voskom, temveč še mnogo bolj z oprasevanjem sadnega drevja in drugih kulturnih rastlin. Zopet ena nova za začetnika! Pa kar na tihem sem jo shranil.

V živem spominu mi je ostal tudi rajni Matic Strmonkov iz Doblarja, majhen, vesel, sivolas starček. Ko sem prišel k njemu in mu povedal, da bi rad kupil roje, so mu zažarele oči. »Ali si tudi ti, fant, čebelar?« me je vprašal in potrepljal po rami. Nalil mi je v čašico žganja in me pozval, da jo izpijem na njegovo zdravje. Takoj mi je obljubil roj. Pozneje sem še večkrat prišel k njemu po suhe čebele, ki jih je bil pregnal iz kranjičev ob podiranju.

opazovalnice

POROČILO ZA APRIL

V začetku aprila je bilo prav toplo in suho vreme. Padavine so se začele 9. aprila, potem se je ozračje ohladilo in je prevladovalo za april normalno vreme. Padavine so bile zadostne in enakomerno porazdeljene. Slane v splošnem ni bilo, ako odštejemo nekaj lokalnih izjem. Marsikje sta dež in veter ovirala pašo na sadnem drevju in borovnici.

Predvor: Od 25. dalje so brale čebele na borovnici; največji donos je bil 26. aprila (25 dkg).

Dražgoše: Za ivo je tudi češnja dobro medila, le da sta jo v začetku ovirala dež in mraz. Borovnici je precej škodila slana. Začetek cvetenja češnje in borovnice je bil 14. aprila, ko je bila huda slana. Največji donos je bil 23. aprila (90 dkg).

Zajčje polje: Do 20. aprila je medila vrba, 25. pa je začela mediti oljna repica. Vreme je oviralo donos.

Tinjan: Družine so srednjemočne; pričakujemo dobro letino.

Mošćeniška Draga: Razvoj družin je prav dober. Žajbljeva paša se je letos zakasnila. Dež sredi mesca je žajblju silno koristil. Če bo vreme ugodno, pričakujemo dobro pašo.

Krka: Vreme je oviralo izlet čebel, ko je bila miza bogato obložena. Največji donos je bil 19. aprila (40 dkg) s sadnega drevja (češnje, hruške, češplje).

Novo mesto: Dež in mrzli vetrovi so ovirali bero na sadnem drevju. Skoro polovico pomladne paše je že za nami, pa so družine brez medene zaloge.

Selnica ob Dravi: April je bil ugoden za razvoj družin; zalega je na 5 do 6 satih. Medečino so čebele brale predvsem na pomladanskem resju, sadnem drevju in oljni repici. Češnja ni dala kot po navadi ničesar; oviralo jo je mrzlo in mokro vreme.

Pristava: Kdor je jeseni krmil družine, ima sedaj z njimi veselje. Nekateri so sredi aprila že prestavljali ali vsaj nastavljali sate v mediščih. Vreme je bilo v splošnem vetrovno. Troti so se že pojavili pri žrelih. Češnje in hruške so cvetele v času suše, jablane pa je oviralo mrzlo in vetrovno vreme. Največji donos 18. IV. (30 dkg).

Cezanjevci: Slana in hladno vreme sta onemogočila pašo na oljni repici. Število družin je v splošnem zelo padlo. Marsikateri čebelar je ob vse družine.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			Izletni	dežev.	s sneg.	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	— 50	— 40	+ 30	— 60	10,9	23	13	—	150
Preddvor—Kranj	+ 5	—110	+ 95	— 10	11,9	28	6	—	165
Dražgoše—Škofja Loka .	+170	— 50	+260	+380	8,7	20	13	2	126
Tinjan—Istra	— 10	—200	—175	—385	12,6	28	1	—	283
Mošćeniška Draga—Istra .	+ 90	— 30	+ 10	+ 70	13,8	30	6	—	243
Renče—Gorica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalce—Logatec	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zerovnica—Postojna . .	+ 30	—115	+ 20	— 65	14,4	23	10	—	164
Zajčje polje—Kočevje . .	+110	— 80	— 90	+100	9,9	16	8	—	128
Črmošnjice—Črnomelj . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krka—Štična	— 40	+ 55	+100	+115	—	27	11	—	157
Grm—Novo mesto	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Novo mesto	— 60	— 85	— 95	—240	11,8	24	12	2	183
Dragatuš—Črnomelj . . .	+100	— 45	+ 70	+125	—	15	6	—	—
Dobova—Krško	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Selnica ob Dravi	+ 10	+ 80	+ 90	+180	10,2	25	7	—	195
Sv. Lovrenc na Pohorju . .	+ 30	— 20	+ 80	+ 90	10,2	20	7	—	126
Sv. Lovrenc na Drav. p . .	+ 65	+ 90	+155	+310	11,1	29	9	—	179
Donačka gora—Rogatec . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bučkovci—Ljutomer . . .	— 15	— 15	— 10	— 40	11,8	24	7	—	170
Cezanjevci—Ljutomer . .	—	—	—	—	10,9	22	13	—	158
Pristava—Ljutomer . . .	+ 50	+ 85	—	+135	—	30	5	—	188
Prosenjakovci—M. Sobota .	—110	— 50	+ 20	—140	11,1	25	8	—	176
Lendava	+ 20	—	— 10	+ 10	—	24	11	—	112
Ljubljana	—	—	—	—	11,1	23	11	—	174
Povprečki	—	—	—	+33,8	11,3	24	8,6	—	179,9

Sv. Lovrenc na Drav. polju: Okrog 20. aprila smo nekaterim družinam že odprli medišča. 22. aprila je zamedila smreka, po štirih dneh pa je prenehala. Za ta čas je to izreden pojav. Največji donos je bil 22. aprila (60 dkg). Prvi troti so izletavali 27. aprila. Zalega je povprečno na 5 satih. Nekaterim čebelarjem so vse družine pomrle, ker jih jeseni niso dovolj nakrmili.

Prosenjakovci: V sosednji vasi so pri nekem čebelarju od 40 družin ostale samo 4. Lanska suša je temeljito prebrala med čebelami in tudi med čebelarji; le prav dobri so ostali in se trudijo dalje.

Lendava: Družine so v splošnem slabo razvite; pri čebelarjih, ki so lani poleti prevažali na pašo, je bolje. Ti so že konec mesca začeli prestavljati. Akacijev cvet je ob koncu aprila meril s pecljem vred 4 cm. Glavno pašo pričakujemo okrog 12. V.

Opazovalce prosimo, da takoj 1. v mesecu odpošljejo svoja poročila. Postaje, ki v razpredelnici kažejo prazne rubrike, niso pravočasno poslale svojih poročil.

osmrtnice

VEKOSLAV LILIJA

9. januarja t. l. se je od nas za vedno poslovil tovariš Vekoslav Lilijski. Pokopali smo ga na šmihelskem pokopališču.

Lilijski je bil daleč na okrog znan. Velika množica pogrebcev je bila priča, kako priljubljen je bil. Ob grobu so se od njega poslovili zastopniki društev in organizacij, katerih član in sodelavec je bil. Za novomeško čebelarsko društvo je v imenu čebelarjev vsega okraja govoril njegov predsednik tovariš Vales.

S pokojnikom je zgubilo društvo pridnega, delavnega tovariša. Ves čas svojega bivanja v Novem mestu je bil deloma odbornik, deloma tajnik društva, včasih celo izvedenec za čebelje bolezni. Po potrebi je nastopal kot predavatelj in zastopnik društva na sestankih čebelarskih družin. Udeleževal se je tudi kot dopisnik Slovenskega čebelarja in drugih listov.

Razen za čebelarstvo je bil pokojnik vnet tudi za sadjarstvo in planinstvo. Bil je marljiv označevalec planinskih stez in poti. Med osvobodilno vojno je zbiral prispevke za našo vojsko v hosti. Bil je zaveden Slovenec naprednega prepričanja.

Pokojni Lilijski je bil rojen 21. junija 1879 v Gotovljah v Savinjski dolini. Njegov oče Blaž je bil mali obrtnik, ki se je pozneje preselil v Celje, da bi lažje preživel svojo družino, v kateri je bilo 9 otrok. Vekoslav je ob-

iskoval osnovno šolo in gimnazijo v Celju, nato pa odšel na mariborsko učiteljsišče. Po maturi 1906. leta je nastopil svojo prvo službo kot učitelj v Št. Lambertu ob Savi. Od tam je bil premeščen v Polšnik, kjer je bilo na njegovo prizadevanje leta 1912. zgrajeno novo šolsko poslopje.

Ob izbruhu prve svetovne vojne leta 1914. je odšel na fronto v Srbijo. Bil je v boju zasut od granate, neranjen ujet ter odpeljan v Niš. S srbsko vojsko je preстал strašne napore velikega umika čez albanske gore. Kot srbski ujetnik je bil prepeljan v Francijo, kjer je dočakal konec vojne. Po vojni je bil zopet nameščen v Polšniku. Tam je bil zaradi bolehnosti upokojen, nakar se je naselil v Novem mestu, kjer je ostal do smrti. Slava njegovemu spominu!

JERNEJ PEČEK

Lansko leto 18. junija nas je zapustil v 68. letu starosti ugledni član naše družine Jernej Peček iz Starrega trga pri Višnji gori. Poznali smo ga kot dobrega čebelarja in spretnega mojstra cementnih izdelkov.

V zgodnji mladosti je šel s »trebuhom za kruhom« in se ustavil v severni Ameriki. Tam si je s pridnostjo in samozatajevanjem prihranil nekaj denarja, s katerim se je vrnil domov, prevzel posestvo in si napravil čebelnjak. Tu je vzorno gojil skozi 35 let čebele, s katerimi je imel veliko veselje. Nenadoma je nehalo biti njegovo srce. Ne da bi bil kaj bolan, nas je za vedno zapustil. Za njim žalujeta žena in hčerka. —

Čebelarska družina Višnja gora ga bo ohranila v trajnem spominu.

FRANC MESNER

Po zimskem spanju se je začela narava prebujati, sonce je ogrelo sinje koroške planine in naše ljubljenske so pričele živahno izletavati. V tem času je kruta usoda ugrabila iz naše srede zvestega člana in starega čebelarja. Dne 25. marca 1953 nas je za vedno zapustil čebelar Mesner Franc iz Leš na Koroškem v starosti 69 let.

Bil je kot kmet zelo napreden. V svojih mladih letih je obiskoval veterinarski tečaj v Celovcu, kjer se je usposobil za veterinarskega pomočnika. Že takrat je vzljubil čebele in si nabavil nekaj panjev. Čebelaril je celih 45 let. Kot vzoren kmetovalec in čebelar je vsakomur rad pomagal s svojimi nasveti. — Čebelarska družina Leše je zgubila z njim svojega najstarejšega čebelarja in člana. Za njim je ostala občutna vrzel, člane leške družine pa tolaži, da ga bo nadomestil pri čebelah njegov sin Franc, ki je prav tako dober kmetovalec in nadarjen čebelar.

Dragega pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu. Naj mu bo lahka domača zemlja! Njegova družina naj se sprijazni z usodo in potolaži!

Iz novejšega veterinarskega slovstva. Bepalko L. je v Časopisu »Pčelovodstvo« napisal članek pod naslovom: »Veterinarske mere v čebelnjakih«, v katerem prepričljivo dokazuje, da je prišel čas, ko bo treba zatiranje čebeljih bolezni obvezno vključiti v veterinarsko službo. V prvi vrsti je potrebno temeljito preiskati vse čebelnjake. Da preprečimo širjenje čebeljih bolezni, moramo izbrati za čebelnjak ugoden kraj, kjer bo zagotovljena tudi paša, čebele pa moramo zaščititi pred parazitarnimi boleznimi in preprečiti njih širjenje v samem čebelnjaku. Veterinarji morajo kontrolirati kompletiranje čebelnjakov, prodajo čebel in voska. Kot primer pravilnega postopanja navaja Pskovsko oblast, kjer so bili tečaji o najnovejših merah pri zatiranju bolezni čebel za čebelarje in dvodnevni seminarji za veterinarje.

Dauton A. v članku o zatiranju čebeljih bolezni poroča, da je uprava za čebelarstvo pri kmetijskem ministrstvu organizirala za čebelarske specialiste in veterinarje enomesečne tečaje za zatiranje čebeljih kužnih in drugih bolezni. Udeleženci tečaja so iznesli tudi svoje izkušnje iz tega področja. Dauton trdi, da po vsem tem lahko zaključimo:

1. Pri merah za zatiranje čebeljih bolezni morajo sodelovati veterinarski in čebelarski strokovnjaki.

2. Pri zatiranju evropske gnilobe ni važno samo pretresanje čebel na umetno satje, ampak še bolj izboljšanje prehrane in ostalega ravnanja s čebelami. Nadalje je potrebno znova preizkusiti postopek Rjekove, ki priporoča zoženje gnezda zgodaj spomladi, krmljenje s toplo hrano, dodajanje zalege iz zdravih družin, izmenjavo starega satja in ureditev posebnega napajališča za vsako družino. Dauton nadalje priporoča, da naj v celoti preizkusimo njegovo lastno metodo za zdravljenje evropske gnilobe, ki je naslednja: Treba je pravilno čebe-

lariti, izboljšati čebeljo pašo, imeti samo močne družine, zasigurati zadosti hrane, panje napraviti dovolj tople, zožiti plosčiča glede na jakost družine, oskrbeti družine z dobrimi maticami, pri pojavljanju bolezni pretresti čebele na satnice in eventualno uporabiti pri tem sulfatiazol, združiti slabotne družine, preprečiti matici zaleganje jajčec pri mešičkasti zalegi in pri močni okuženosti z evropsko gnilobo ter končno preiskovati čebelje pasme glede na odpornost proti boleznim.

3. Pri zatiranju bolezni moramo upoštevati vse novejšie ugotovitve. Potrebno je preiskati, kako se zvišuje aktivnost čebel z dodajanjem hrane in njih vitalnost (življenjska doba) s križanjem primitivnih pasem i. dr.

Zunanja pršica čebel. Dr. O. Morgenthaler ima veliko zaslug za odkritje zunanje čebelje pršice. Pri tem je postopal tako, da je večje število mrtvih čebel izpral z neko tekočino, dobljeno tekočino iztrcal v sredobežnem stroju ter vsebino preiskal pod drobnogledom. Tako je prvič odkril tega zajedavca ter dokazal, da je dokaj razširjen v švicarskih čebelnjakih. Zelo je bil presečen, ko je opazil, da je ta pršica navidezno popolnoma podobna nevarni pršici, ki se zadržuje v vzdušnicah čebel. Šele po natančni preiskavi se mu je posrečilo ugotoviti, da je med obema le malenkostna razlika, in sicer v dolžini ščetinic na zadku. Kmalu potem je našel te pršice tudi na čebelah samih.

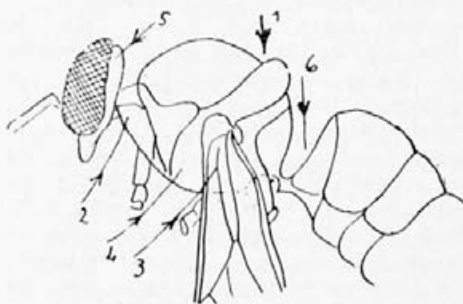
Pri raziskovalcih čebeljih bolezni je zbudilo odkritje veliko pozornost in povzročilo mnogo razpravljanja. Dejstvo je, da je ta novi sovražnik čebel zelo pogost, da ni v nikaki zvezi z zloglasno pršico Acarapis Woodi, in da je pravi zajedavec, ki se hrani s krvjo svojega gostitelja. Zunanja pršica se lahko pojavi na čebelah v zelo velikem številu. Zato jim more občutno škodovati deloma zaradi tega, ker jim sesa kri, brž-

kone pa tudi zategadel, ker pride pri sesanju krvi nekaj sline zajedavca v kri čebel, kar jim gotovo ne koristi. Brez dvoma je tudi življenje čebele, ki je od pršice močno napadena, krajše. Že zato se moramo zanimati za tega škodljivca ter ukreniti vse, da ga zatremo v naših panjih. Ni namreč izključeno, da je ta pršica razširjena tudi pri nas, ker so jo po odkritju našli številni raziskovalci v drugih deželah. Vendar vse tako kaže, da se zajedavec ni pojavil niti v Italiji, niti na Kranjskem, sicer si ne moremo predstavljati, zakaj v Združenih državah Amerike ni te nadloge, ko so vendar dobivale iz naših krajev kakor tudi iz Italije vsako leto nešteto matice. Da bi se še naprej zavarovali pred pršicami, so prepovedali Amerikanci uvoz čebel temne pasme. Izjemoma dovolijo ta uvoz s posebnim potrdilom, vendar čebele spremljevalke odstranijo in nadomestijo z domačimi italijankami, preden matice izpuste. Prav tako je zanimivo, da se ni pršica pojavila v Ameriki, čeprav so prej večkrat uvažali švicarske matice. Mogoče se dá to tako tolmačiti, da se zaradi ugodnejših pašnih razmer v Ameriki čebele mnogo hitreje izrabijo in zato tudi hitreje odmirajo, pršica pa se le s težavo uveljavi v družini, če pride vanjo v majhni množini.

Novejše preiskave so ugotovile, da žive zunanje pršice na določenih mestih čebeljega telesa. Tam prilepijo večinoma tudi svoja jajčeca. Madžar dr. Oerösi-Pal iz Debrecina je odkril pri preiskavi ogrskih čebelnjakov na čebeljem telesu poleg do sedaj znanih mest, še druga skrivališča. Po njegovih najnovejših raziskavanjih je takih mest šest: 1. gornji del hrbtne brazde na oprsju, 2. vratna brazda, 3. vzhodje kril, 4. trebušna jamica sredi oprsja, 5. zadnji del glave, 6. prvi hrbtni obroček na zadku.

Pri delavkah so našli pršice le na mestih 1, 2, 3 in 6. Oerösi-Pal trdi, da je najti pršice ob korenih kril le od oktobra dalje, medtem ko je verjetno, da jih ni na tem mestu v času, ko čebele pogosto izletavajo; bržkone jim je tedaj tam preveč neprijetno. Preiskal je tudi trote in našel pršice na mestih 2, 3 (ne poleti),

4, 5 in 6. Ugotovil je tudi, koliko jajčec in ličink more biti na eni sami čebeli ali trotu. Ob korenih kril jih je naštel 7, v vratni brazdi 4, sredi oprsja 8, na zaglavju 10, na zadku 33, skupno torej 62 jajčec in ličink.

Skrivališče v hrbtni brazdi so našli najprej v Švici, potem v Angliji in na Ogrskem, v vratni brazdi v Nemčiji in Švici, ob korenih kril nekoliko kasneje, v Nemčiji in na Ogrskem, medtem ko je ostala tri mesta odkril omenjeni raziskovalec na Ogrskem, o čemer piše obširno v čebelarškem listu *Deutscher Imkerführer* 1934.

F.R.

V katerem mestu je največ čebeljih družin. Čeprav je New York največje mesto na svetu, se ne more pohvaliti, da ima največ čebeljih družin. Daleč pred vsemi mesti je v tem pogledu Dunaj. Na Dunaju je več kot tisoč čebelarjev, ki imajo preko 10.000 čebeljih družin. Na leto pridelajo približno 100.000 kg medu in 10.000 kg voska.

Čebele kot orožje. Zanimivo je, da v preteklosti niso uporabljali čebel samo za pridobivanje medu in voska, temveč tudi kot močno in nevarno orožje. Feničani, Grki in Rimljani so velike lončene panje metali s posebnimi katapulti proti sovražnikovim ladjam. Takšne zgodovinske »bombe« so dostikrat odločile bitko. V kraljestvu Aragoncev so bile čebele obrambno in napadalno orožje. Stare kronike omenjajo, da so bile take vrste panjev tudi del tovora bojnih ladij. Ugotovljeno je bilo celo, da so nekatere ladje in njih posadke uporabljale čebele kot kompas. V kraj-

ših časovnih presledkih so spuščali iz panjev čebele in opazovali njih let. Ker so vedno letele proti obali, so za to živo sledjo zlahka našli pot do kopnega. Japonci so uporabljali čebele tudi kot nekeake sle. Prenašale so jim važne, mikroskopsko majhne dokumente preko sovražne bojne vrste.

Kako dolgo živi čebela, ki je izgubila želo. Na to zanimivo vprašanje nam odgovarja M. H. Haeydak, profesor vseučilišča v Minnesoti v ZDA. Opazoval je čebele različnih starosti in prišel do tehle zaključkov: Čim starejša je čebela, tem prej umre, če izgubi želo. Preko 90 % čebel pogine že čez 4 in pol dneva. Mladice brez žela ostanejo pri življenju dalje časa, nekatere celo do 19 dni.

Pasterizacija medu s katodnimi žarki se je izkazala kot zelo uspešna. Ta metoda »mrzle pasterizacije« prav nič ne škoduje aromi ali okusu medu. Zato jo bo mogoče izrabiti v trgovske namene. Pred dosedanjimi načini pasterizacije ima to veliko prednost, da je zelo ekonomična. Poskuse na tem področju je izvršil bakteriološki oddelek General Electric Company v Schenectady-u v ameriški državi New York.

O narejenih rojih. V letošnji 5. številki Slovenskega čebelarja piše tovariš Jože Miklič o narejenih rojih, ki jih baje tri dni zapre, da mu pašne čebele ostanejo v novem panju. Tega ne morem verjeti. Tudi po štiri dni sem imel čebele zaprte, ko sem jih pa odprl, so šle gladko vse nazaj v svoje prejšnje panje. Zato vsakega narejenca raje odpeljem od domačega čebelnjaka, ker se tam najhitreje opomore, posebno če je dobra paša.

Nepričakovana sprašitev matice. V četrtri številki je letošnji Slovenski čebelar objavil zelo zanimivo poročilo o trojih, ki so prezimili. Da je kaj takega mogoče, ne bi verjel, če ne bi tega sam doživel. Bilo je lanske pomladi, konec marca. Ko sem pregledoval čebele, sem našel v nekem panju vse polno trotov. Spočetka sem mislil, da je postala družina čez zimo trotova, ko pa sem jo pregledal, sem videl, da so trotje normalne velikosti. Če bi zalegale trotovke, bi

morali biti majhni, ker se izležejo iz čebeljih celic. Naposled najdem tudi matico, a nobene zalege. Ko prebrskam dnevne zapiske iz leta 1951, ugotovim, da mi je družina v ajdovi paši prelegla in da je ostala matica nesprašena. Kaj naj sedaj počnem s temi čebelami, se vprašam. Družina je bila močna, škoda bi jo bilo razdreti. Sklenem še počakati. Čez nekaj dni se je vreme sprevrglo in paša se je iz dneva v dan boljšala. Dne 18. aprila družino zopet pregledam in v svoje veliko veselje opazim, da je matica že sprašena in da že zalega. Ker v tem času, ko se je ta matica prašila, še ni bilo trotov v drugih panjih in tudi ne v okoliških čebelnjakih, je verjetno, da se je sparila s kakim trotom iz prejšnjega leta. F. Vrčko

Turški čebelarški institut je bil ustanovljen šele pred nedavnim v Ankari. Sedaj ima tri oddelke: biološkega, tehničnega in botaničnega. Biološki oddelek bo raziskoval razne pasme čebel, predvsem tiste, s katerimi čebelarijo v Turčiji. Razen tega bo proučeval življenje žuželk, ki so čebelam in čebelarstvu koristne ali škodljive. Tehnični oddelek se bo zanimal za razvoj in izboljšave panjev, v prvi vrsti spet tistih, ki so v rabi v Turčiji. Nadalje bo skušal vzrediti večje število kvalitetnih matic ter s primernimi publikacijami povečati trgovino z medom in voskom. Botanični oddelek bo zbiral seme domačih medovitih rastlin deloma za svoje znanstvene namene, deloma za zboljšanje čebelje paše. Seveda se bo ukvarjal tudi z inozemskimi medonosnicami in jih razširjal zlasti v tistih pokrajinah Turčije, kjer bi dobro uspevale.

Mednarodni velesejmi. — Kot vsako leto bo tudi letos po svetu več velesejmov. V Evropi bosta v letošnjem poletju dva velesejma, ki bosta imela tudi čebelarstva oddelka. Eden bo v Nemčiji, drugi pa v Španiji. V Hamburgu bo od mesca maja do oktobra mednarodna vrtnarska razstava. (Naslov za poizvedbe: Hamburg 36, Am Damm-tor.) Mednarodni kmečki velesejem pa bo v Madridu od 23. maja do 10. junija. (Naslov: Calle de la Huertas 26, Madrid.)

IZ SEJNEGA ZAPISNIKA PRESEDSTVA

10. seja predsedstva ZČDS je bila dne 4. februarja 1953. Navzoči: vsi odborniki in člana nadzornega odbora.

Dnevni red: Načrti idejnih programov investicij in adaptacij: a) buffeta na Gosposvetski cesti, b) zgradbe na Miklošičevi cesti 23, c) nove zgradbe v Kolodvorski ulici; sistemizacija delovnih mest; razno.

Tajnik je prebral zapisnik zadnje seje, ki so ga navzoči potrdili. Tov. predsednik Maks Krmelj je v širšem razgovoru kritično ocenil delo naše čebelarke organizacije od njene ustanovitve do danes. Ugotovil je, kaj smo vse doslej dosegli in kaj nismo, kje je krivda in kje so vzroki, da nismo dosegli več. Odgovarjal je tudi na razne očitke, ki neupravičeno padajo na Zvezo ali posamezne člane njenega odbora. Dejal je, da je boj med silami napredka in med tistimi, ki bi radi naš razvoj zavrlji, potreben, in da je moralo do tega priti tudi v naši Zvezi. Prav zato pa morajo člani odbora Zveze paziti, da se izognejo vsaki napaki, ki jo nasprotniki potem pograbijo in skušajo z njo utrjevati svoje izgubljene pozicije. Kvalitetno delo povsod, v vseh odsekih in tudi pri našem glasilu, bo dvignilo vpliv Zveze.

O prvi točki dnevnega reda je poročal tov. direktor Namar. Predložil je v potrditev programsko skico buffeta na Gosposvetski cesti in pojasnjeval potrebne adaptacije. Prisotni so menili, da bo dokončno moral o vseh teh zadevah sklepati še upravni odbor, potem ko bo MLO potrdil adaptacijo, ko bo izdelan proračun stroškov in bo določeno, kje bomo dobili kredit in kakšne bodo koristi buffeta. Načelno je predsedstvo potrdilo predlagani osnutek.

Prav tako je bil soglasno sprejet tudi sklep o dvigu hiše na Miklošičevi c. 23 za eno nadstropje, če nam MLO potem

izroči ostalo polovico hiše v brezplačno last.

Nadalje je tov. direktor Namar poročal, kako je z graditvijo stavbe v Kolodvorski ulici. Do tega bo seveda prišlo le, če bomo za to dobili primerna finančna sredstva. Gradili bi skupaj s še drugimi interesi, tako da bi Zveza investirala zgolj tisti del palače, ki bi ga potrebovala zase.

Odbor je naročil tov. direktorju, naj opravi vsa tista dela in dobi vse tiste podatke, ki so potrebni, da bo lahko o zadevi razpravljajl upravni odbor. Načelno ni bil nihče proti predlogu.

Namesto tov. Dežmanove, ki je bolna, je bil sprejet v službo nov trgovski pomočnik; namesto dosedanjega sluge je bil nastavljen sposobnejši; prav tako je bil sprejet v satnišnico še en delavec.

Glede satnišnice je pripomnil tov. Mihelič, da so delavci lansko leto napravili precejšnjo škodo na valjarjih in da je treba zato zadevo preiskati in krivce kaznovati, hkrati pa jim povedati, da bodo vsako okvaro na strojih plačali sami, če se bo ugotovilo, da je nastala po njihovi krivdi.

11. seja predsedstva ZČDS 20. II. 1953. Navzoči vsi odborniki in člana nadzornega odbora.

Ko je tov. tajnik prebral zapisnik, so ga navzoči potrdili. Po diskusiji o zadnjem zapisniku je bil sprejet na predlog tov. direktorja sklep, da naj se natisnejo prve tri številke Slovenskega čebelarja v 7000 izvodih, da se glede na povečani obseg Slovenskega čebelarja zviša honorar urednikoma in da naj se v pomoč uredništvu sestavi sosvet. Sklenjeno je bilo tudi, da bo Zveza priredila 4-dnevni tečaj za bolezenske izvedence v Ljubljani, kjer bodo predavali tovariši: dr. Kocjan, V. Rojce, S. Mihelič in drugi. — Tov. Mihelič je tudi poročal, da je stopil v stik z radijem in da bo več predavanj o čebelarstvu v radiu, tako za čebelarje kakor tudi za širše plasti občinstva. Po

tej razpravi je predsedstvo prešlo na dnevni red:

Potrđitev prošanj za ČE-GO in določitev komisije za izpite; ocena dela opazovalne službe in predlog za nagrade; sprejem proračuna šole; tekoče zadeve in razno.

V komisijo za izpite so bili soglasno določeni: Bukovec Avgust, Mihelič Stane in Rojec Vlado, kot namestnik pa Debevec Leopold.

Od 12 prošanj za ČE-GO sta bili odklonjeni dve, druge pa so bile načelno potrjene. — Nekateri od prosilcev bodo morali delati še izpit.

Za opazovalce na opazovalnih postajah je bilo določeno 25.000 din, ki naj se porazdele kot nagrada. Na predlog uredništva Slovenskega čebelarja je za njegovo požrtvovalno delo predsedstvo določilo J. Zontarju (Virmašanu) nagrado 5000 din s pohvalo. Nadalje je bil soglasno odobren proračun za čebelarsko šolo v znesku 561.000 din.

Predsedstvo je razpravljalo tudi o različnih pritožbah glede ajdovih pasišč. Sestavljeno bo raziščišče, ki bo z vso vestnostjo in natančnostjo razsojalo o teh pritožbah. Osnutek uredbe o ajdovi paši bo v najkrajšem času predložen Gospodarskemu svetu v potrđitev. — V mescu marcu se bo vršil sestanek vzrejevalcev matic, na katerem bo izdelan načrt za delo v bližajoči se vzrejni sezoni.

TEČAJ ZA ČEBELARSKE BOLEZENSKE IZVEDENCE

Lanski občni zbor naše Zveze je sklenil, da bo v letu 1953 tečaj za čebelarske bolezenske izvedence. V sporazumu z upravo DOZ-a v Ljubljani je bil ta tečaj v dneh 18., 19., 20. in 21. marca t. l. Za predavanja je odstopil DOZ svojo sejno dvorano. V tečaj se je prijavilo 29 udeležencev iz vseh delov naše republike. Bili so to sami resni in starejši praktični čebelarji. Načrt za predavanja je sestavil poseben odsek pri Zvezi pod vodstvom tovariša Rojca.

Uvodno predavanje je imel tajnik Zveze tovariš Stane Mihelič. V svojem govoru je pojasnil namen tečaja ter razpravljaj o razširjenosti čebeljih nalezljivih bolezni in o dolžnostih, ki jih imajo čebelarski bolezenski izvedenci. Za njim so udeleženci poslušali razna navodila, ki so jih dali zastopniki DOZ-a glede zavarovanja čebel in postopka pri ocenjevanju škode, nastale zaradi bolezni in drugih nezgod. Po mišljenju večine tečajnikov bi bilo pravilneje, da bi bil ta pouk potem, ko so spoznali nevarnost in veliko škodo, ki jo povzročajo čebelje bolezni in druge nezgode.

Drugi dan je predaval tečajnikom dr. vet. Leop. Hribar. Govoril je splošno o nalezljivih in nenalezljivih boleznih, o njih nekdanjem pojmovanju ter o ustanoviteljih mikrobiologije, med katerimi je omenil Spalanzanija, Pasteurja, Kocha in Mečnikova, pa tudi o povzročiteljih nalezljivih bolezni, raznih bakterijah, virusih itd.

Dr. vet. Leon Kocjan je opisal hudo gnilobo. Isti dan popoldne je dr. Hribar predaval o evropski gnilobi, o mešičkasti, prehlajeni, zanemarjeni in luknjičavi zalegi, o gnilobi trotovine, o plesnitvi satja in obnožine ter končno še o popapneli in okameneli zalegi.

Tretji dan je imel predavanje tovariš Rojec o anatomiji čebel, o razvoju zalege, o boleznih matice in o anomalijah (spakih) pri čebelah. Popoldne je govoril dr. Hribar o boleznih odraslih čebel: o nosestavosti, ameboidnosti in pršičavosti. Dr. Kocjan pa je obdelal v svojem kasnejšem predavanju: grižo, paratifozo, počrnelost in rogavost. Končno je seznanil tečajnike še s pravilnikom o zatiranju kužnih bolezni.

Četrty dan je govoril tovariš Kobal o raznih škodljivcih pri čebelah med živalmi in rastlinami kakor tudi o škropljenju sadnega drevja s strupenimi preparati, ki povzročajo veliko škodo v čebelnjakih. Popoldne je predaval še o preprečevanju čebeljih bolezni. Opozarjal je na snago in red v čebelnjakih, obnavljanje satja, združevanje slabičev, pravočasno izmenjavo matic, rop, pravilno zazimljenje, previdnost pri naku-

Skupina tečajnikov pred čebelarno na Miklošičevi cesti

povanju čebel, panjev, orodja, satja, voska in medu. Svoja izvajanja je podprl s praktičnimi zgledi.

Dr. Hribar je praktično pokazal, kako razkužimo čebelnjak, panje ali orodje in kako pošiljamo okuženo satje v preiskavo.

Ob zaključku tečaja se je tov. Kobal v imenu Zveze zahvalil predavateljem za njihova temeljita predavanja, upravi DOZ-a pa za gostoljubnost in izdatno denarno pomoč. Tečajnikom je želel, da bi s pridom uporabili nauke, ki so si jih pridobili, v korist zdravja naših čebel.

J. K.

DOPISI

ČEBELARSKO DRUŠTVO V VIDMU OB ŠČAVNICI

Naše društvo je opravilo svoj občni zbor v nedeljo dne 15. 2. 1953. Zbora se je udeležilo 37 članov, kar je sicer precej lepo število, kaže pa vendarle premajhno zavednost in zanimanje nekaterih čebelarjev. Kot gost se je zbora udeležil predsednik občinskega odbora OF tov. Vladimir Kreft.

Po uvodnih besedah predsednika je podal obširno poročilo tajnik Korošec, ki je obrazložil nujnost ustanovitve samostojnega društva v Vidmu. Društvo je bilo ustanovljeno lani 2. marca. Bilo je brez vsakih sredstev in tajnik je plastično prikazal vse začetniške težave. Največji udarec je čebelarstvu kakor tudi ostalemu kmetijstvu prizadejala suša, ki je bila zlasti v okolišju našega društva najhujša v okraju. Ko je društvo prebrodilo začetniške težave, si je s srečolovom in kulturnimi prireditvami (igrami) pridobilo potrebna gmotna sredstva, s katerimi je pozneje krilo izdatke pri nabavi sladkorja in drugo. Zaradi stiske, ki vlada med člani, ni zahtevalo za tekoče leto nobene družstvene članarine. Pobrli smo samo prispevek za Zvezo in naročnino za Slov. čebelarja. Pobrigali smo se, da je sladkor pravočasno dospel in s tem obvarovali čebele pred propadom.

Lansko leto je bilo eno najslabših, kar jih pomnijo čebelarji, vsaj pri nas. Neugodno vreme je onemogočilo izlet čebel do konca marca in, ko se je z aprilom skoraj trenutno odprla vsa paša, so bile

čebelje družine preslabe, da bi jo v polni meri izkoristile. Ko so bile pa na višku razvoja, je katastrofalna slana uničila vse cvetje in pašo. Ostalo je pokončala suša. Medtem ko je ajda proti Ljutomeru še kolikor toliko medila, je pri nas popolnoma odpovedala, tako da je bilo potrebno družine združevati in jih dopitati s sladkorjem. Posledica tega je, da se je število panjev zmanjšalo skoraj za polovico.

Nato je podal tov. Korošec kot blagajnik še blagajniško poročilo, ki ga je podrobneje razčlenil predsednik nadzornega odbora v svojem poročilu. Bilanca izkazuje kljub precejšnjim izdatkom še lepo premoženje društva.

Po poročilih je bila soglasno podana razrešnica staremu odboru, nakar so sledile volitve novega odbora. Ker se je družina Kapela med letom zaradi osebnih razprtij priključila društvu Radgona, je pristopila k našemu društvu družina Cerkvenjak, tako da ima sedaj 70 članov. Izvoljen je bil v glavnem stari odbor. Izpadli so le tovariši iz Kapele, ki so jih nadomestili tovariši iz Cerkvenjaka.

Pri naslednji točki, je poudaril tovariš tajnik, da bo treba napeti vse sile, če hočemo, da se bo po lanskih udarcih dvignilo v našem kraju čebelarstvo vsaj na prejšnjo višino. Sklenili smo, da bomo priredili med letom več teoretičnih in praktičnih predavanj. Predavatelje bo honoriralo društvo. Zaradi nevarnosti kužne gnilobe, ki je razširjena na področju sosednjega društva v Križevcih je potreben pregled vseh čebelnjakov. Zato smo izvolili po dva člana za področje Videm in dva za Cerkvenjak, ki bodo pregledali v primernem času čebelnjake članov in nečlanov. Potrebna sredstva si bo društvo preskrbelo zopet s prireditvami.

Na koncu je pripomnil tajnik, da prevladujejo pri nas mali čebelarji — kmetje. Ni pa skoraj vasice, v kateri ne bi bilo več čebelarjev. Posrečilo se nam je zajeti z malimi izjemami skoraj vse čebelarje in upanje je, da se bo pri dobrem delovanju društva čebelarstvo znova dvignilo na prejšnjo višino.

Za tem se je oglašil k besedi še tovariš Kreft, ki je čestital društvu k doseženim uspehom in podal kratko politično poročilo, nakar je predsednik zaključil občni zbor.

Korošec Janez

JUBILEJ

14. maja t. l. je praznoval naš član Vovk Franc iz Hraš pri Lescah, nestor gorenjskih čebelarjev, znani vzrejevalec matic in vodja plemenilne postaje, dva znamenita jubileja. Praznoval je svojo sedemdesetletnico rojstva in poteklo je 55 let, odkar je začel ogrebat roje.

Ob tej priliki ga je njegov vnuk narisal, pod risbo pa postavil napis »Čebelar premišljuje«. Kaj neki premišljuje naš France? Prav gotovo o svojih muhah in muhavosti vremena, ki že nekaj let zapored preizkuša zvestobo čebelarjev do čebel.

K temu njegovemu prazniku mu Čebelarsko društvo v Radovljici iskreno čestita in kliče:

Dragi France! Čebelarji še mnogo let zdrav, srečen in zadovoljen!

PRISTOJBINE ZA PASIŠČA

Čebelarstvo društvo Dolnja Lendava je zahtevalo od Zveze pojasnilo, ali lahko pobira od prevaževalcev, ki niso člani društva, pristojbino za organizacijo pasišč in izboljšanje čebelje paše. Ker so zaračunavali doslej po 10 dinarjev od panja, so prejeli od ptujskega Sveta za gospodarstvo dopis, v katerem jih opozarjajo, da za pasišča ne morejo pobirati taks. Ker ta problem pri nas še ni razčiščen, dajemo tale navodila:

1. Čebelarstvo društvo lahko pobira pristojbino izključno samo pri razdeljevanju ajdovih pasišč. Vse druge paše so pristojbin ali taks proste.

2. Za vse druge paše se mora prevaževalec sporazumeti glede stojišča z domačimi čebelarji, istočasno pa predložiti krajevnemu ljudskemu odboru potrdilo, da ima zdrave čebelje družine. Tudi pristojnemu čebelarskemu društvu mora sporočiti o svojem dovozu čebel. Če si je pasišče v sporazumu z domačimi čebelarji sam izbral, ni dolžan plačati ničesar, ako si pa čebelar sam ne more ogledati terena in se osebno sporazumeti za stojišče, lahko naprosi čebelarstvo društvo ali družino, da mu stojišče preskrbi. Čebelarstvo društvo odnosno družina napravi v tem primeru čebelarju neko uslugo, ki je zvezana z določenimi stroški in delom. To uslugo pa mu čebelarstvo društvo ali družina lahko zaračuna. Plačilo torej lahko zahteva samo za tako pasišče, ki ga je čebelarju prevaževalcu samo preskrbelo in mu s tem prihranilo stroške za osebno potovanje v kraj stojišča, nikakor pa ne čebelarju, ki si je stojišče pridobil po lastnem prizadevanju.

Zveza ČDS

ČEBELARJI, POZOR!

Čebelarna bo prevzimala stare voščine v kuho samo do 31. maja 1953. Po tem roku bo vračala vse poslane voščine čebelarjem na njihove stroške.

PRODAJA PANJEV IN ČEBELARSKEGA ORODJA

Člane, ki so naročili panje in razno čebelarsko orodje, a od naročenega še niso ničesar prejeli, prosimo, da nekoliko potrpe. Zaradi ogromnih naročil ne moremo naenkrat vsem postreči. Naročniki bodo prejeli blago po vrstnem redu.

VZREJEVALCI

Naprošamo vse vzrejevalce matic, da nam sporoče, koliko matic nam bodo lahko dobavili v letošnjem letu in v katerem času.

Denaturirani sladkor za krmljenje trotarja lahko vzrejevalci naroče pri Zvezi po 114 din za kilogram; na razpolago imamo še nekaj mletega sladkorja po 160 din za kilogram.

VPIS V ČEBELARSKO SOLO

V prvi letnik čebelarske šole se lahko priključijo dijaki, ki so izpolnili tele pogoje:

- a) da so stari najmanj 14, vendar ne več kot 18 let,
- b) da so dokončali nižjo kmetijsko šolo ali nižjo gimnazijo,
- c) da so duševno in telesno zdravi, torej popolnoma sposobni za študij.

Prošnje za sprejem s potrebnimi dokumenti (rojstni list, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško potrdilo) je treba vložiti pri Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo, Miklošičeva cesta 28, najkasneje do 5. junija t. l. Kdaj bodo opravljali priglaseni dijaki sprejemne izpite, bo razvidno iz časopisnih obvestil.

